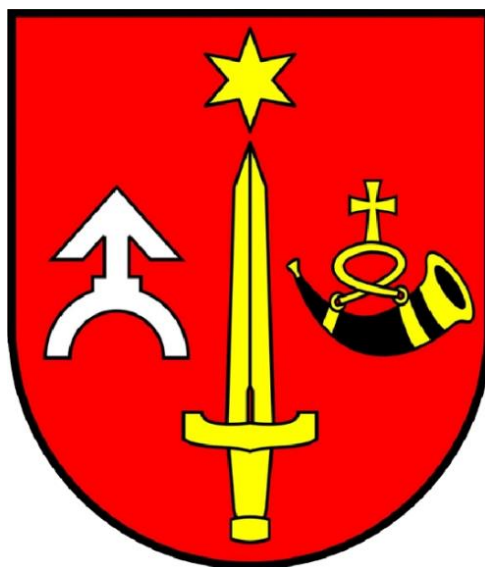

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY WIELGIE NA LATA
2021-2026**

**GMINA WIELGIE
POWIAT LIPNOWSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA WIELGIE
WYKONAWCA	WESTMOR CONSULTING

WIELGIE 2021

Opracowanie:

Westmor Consulting

Urszula Wódkowska

Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:

Joanna Kaszubska – Konsultant

Michał Nowakowski – Analityk Stażysta

Przy współdziałaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielgim:

Edyta Wiśniewska – kierownik GOPS

Magdalena Rumianowska – pracownik socjalny

Agnieszka Komorowska – pracownik socjalny

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
2. Metodologia opracowania Strategii.....	9
3. Diagnoza sytuacji społecznej.....	10
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej	10
3.1.1. Charakterystyka ogólna gminy	10
3.1.2. Demografia	11
3.1.3. Rynek pracy	15
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa	19
3.1.5. Ochrona zdrowia.....	19
3.1.6. Edukacja	20
3.1.7. Kultura i sport.....	25
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego	29
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	39
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy.....	41
3.2.1. Bezrobocie	42
3.2.2. Ubóstwo	46
3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych.....	47
3.2.4. Problemy osób starszych	50
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	52
3.2.6. Uzależnienia	63
3.2.7. Bezdomność	68
3.2.8. Przemoc w rodzinie	68
3.2.9. Przestępczość.....	72
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	73
3.4. Analiza SWOT	84
4. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne	86

5. Kierunki niezbędnych działań	87
6. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	88
6.1. Prognoza demograficzna	89
6.2. Prognoza zmian.....	89
7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe	90
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii	91
9. Powiązanie Strategii z dokumentami strategicznymi wyższej rangi oraz z dokumentami na szczeblu lokalnym	94
10. Wnioski i podsumowanie	100
Spis tabel, rysunków i wykresów	102

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Wielgie jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie gminy. Jest narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.), w którym zostało napisane: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

W Strategii wskazano obszary problemowe, cele i kierunki działań. Osiągnięcie wyznaczonych celów i rezultatów podlegać będzie stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego celu działań. W obszarze rozwiązywania problemów społecznych jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej w następujących dziedzinach:

1. Bezrobocie,
2. Ubóstwo,
3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych,
4. Problemy osób starszych,
5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
6. Uzależnienia,
7. Bezdomność,
8. Przemoc w rodzinie,
9. Przestępczość.

Wskazane dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej.

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2021 r. poz. 1100 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2021),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2021 r. poz. 1744),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 573),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 176),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2085),

- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1672 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2020 r. poz. 35 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1472),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1108 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2021 r. poz. 877 ze zm.),
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805),
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359);
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 423 ze zm.),
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2021 r. poz. 217),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 305 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 611 ze zm.),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz.U. z 2020 r. poz. 508 ze zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969)
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2021 r. poz. 711 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (Dz.U. z 2021 r. poz. 1915),
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. 2018 poz. 1007),

- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2021 r. poz. 1092),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2021 r. poz. 716 ze zm.).

Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych wskazuje, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Gminy Wielgie.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od wyboru kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Wielgie na lata 2021-2026 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Wielgie na lata 2021-2026 została podzielona na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część – rozdział 3 – ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej Gminy Wielgie. Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację i ochronę zdrowia. Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielgiem,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Gminy Wielgie.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Charakterystykę sytuacji społecznej reasumuje analiza SWOT – analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Część drugą – rozdział 4 – stanowi prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną sporządzoną w oparciu o Prognozę dla gmin na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS;
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie gminy Wielgie w wyniku realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Wielgie na lata 2021-2026* oraz zadań w zakresie pomocy społecznej, które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia – rozdziały 5-8 to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie gminy. Ukazano w niej również sposób realizacji Strategii oraz określono możliwe wskaźniki monitorowania wykonania planowanych działań.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

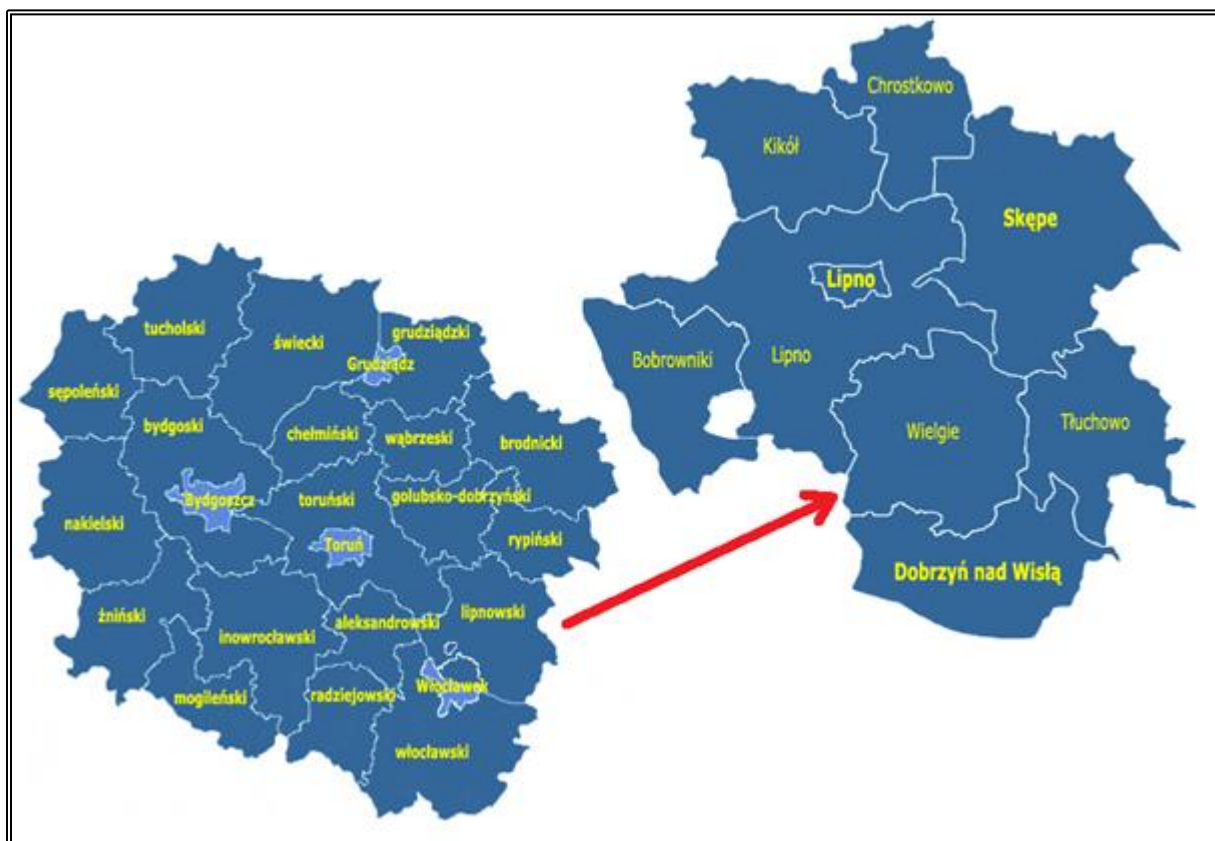
3.1.1. Charakterystyka ogólna gminy

Gmina Wielgie jest gminą wiejską położona w południowej części powiatu lipnowskiego, na południowym—wschodzie województwa kujawsko-pomorskiego. Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego powierzchnia Gminy w roku 2020 wynosiła 134 km². W skład Gminy wchodzi 17 sołectw.

Podstawowy układ komunikacyjny na obszarze gminy Wielgie stanowią drogi wojewódzkie nr 558 relacji Lipno – Dyblin oraz nr 559 relacji Lipno – Płock. Ich uzupełnieniem są drogi powiatowe o łącznej długości 50,6 km o nawierzchni bitumicznej. Komunikacja między poszczególnymi jednostkami osadniczymi gminy odbywa się głównie poprzez drogi gminne o łącznej długości 110,8 km. Posiadają one w przeważającej części nawierzchnię gruntową bądź umocnioną warstwą pospółki lub żwiru.

Gmina graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi:

- Gmina Fabianki (powiat włocławski),
- Gmina Lipno (powiat lipnowski),
- Gmina Skępe (powiat lipnowski),
- Gmina Tłuchowo (powiat lipnowski),
- Gmina Dobrzyń nad Wisłą (powiat lipnowski).

Rysunek 1. Położenie Gminy Wielgie na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu lipnowskiegoŹródło: <http://gminy.pl>

3.1.2. Demografia

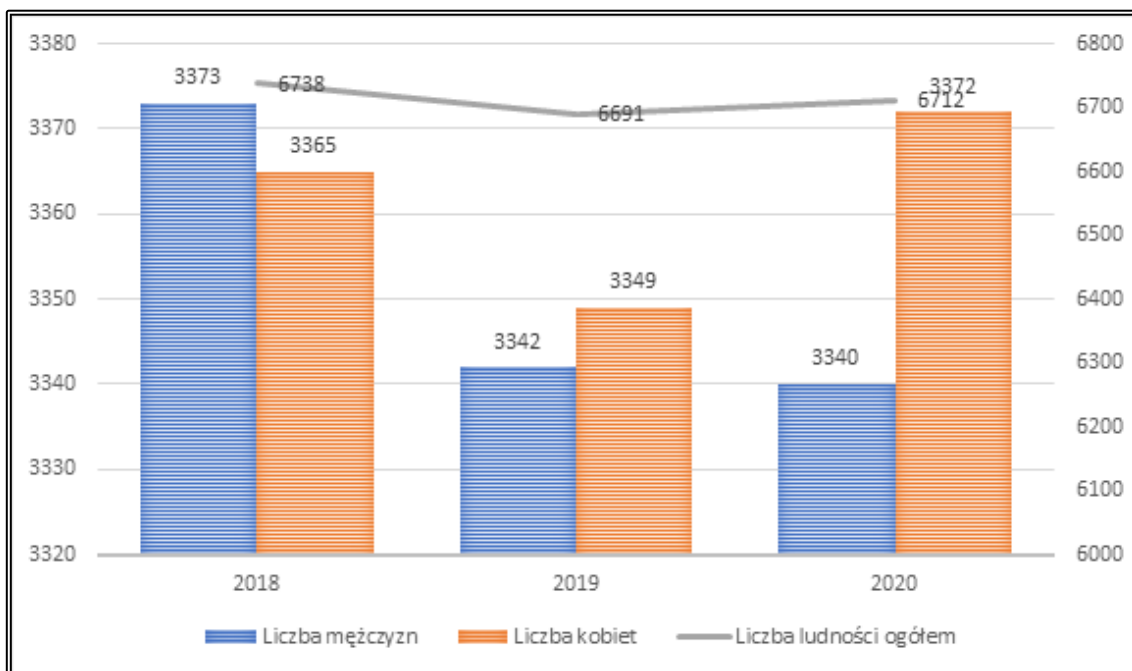
LICZEBNOŚĆ GMINY

Zgodnie z danymi GUS w roku 2020 gminę zamieszkiwało 6 712 osób, z czego liczba mężczyzn wyniosła 3 340 osób (49,76%), a liczba kobiet 3 372 osób (50,24%). Na przestrzeni analizowanych lat (2018-2020) liczba mieszkańców uległa zmniejszeniu o 26 osób, tj. 0,39%, co wiąże się ze spadkiem liczby mężczyzn (spadek o 33 osoby, tj. 0,98%), a liczba kobiet wzrosła o 7 osób, czyli 0,21%.

Tabela 1. Liczba ludności w gminie Wielgie w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	Jednostka	2018	2019	2020
Ogółem	Osoba	6 738	6 691	6 712
Mężczyźni		3 373	3 342	3 340
Kobiety		3 365	3 349	3 372

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Wykres 1. Liczba ludności (według płci) gminy Wielgie w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

STRUKTURA WIEKOWA Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIUM EKONOMICZNEGO

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych, na przestrzeni lat 2018-2020 odnotowano:

- wzrost wśród ludności w wieku przedprodukcyjnym o 0,09%,
- spadek wśród ludności w wieku produkcyjnym o 2,21%,
- wzrost wśród ludności w wieku poprodukcyjnym o 6,49%.

Tabela 2. Ludność gminy Wielgie w latach 2018-2020 wg grup ekonomicznych

Wyszczególnienie		Jednostka	2018	2019	2020
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	1 157	1 143	1 158
	Mężczyźni		615	593	601
	Kobiety		542	550	557
Ludność w wieku produkcyjnym	Ogółem	Osoba	4 471	4 392	4 372
	Mężczyźni		2 410	2 377	2 355
	Kobiety		2 061	2 015	2 017
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	1 110	1 156	1 182
	Mężczyźni		348	372	384
	Kobiety		762	784	798

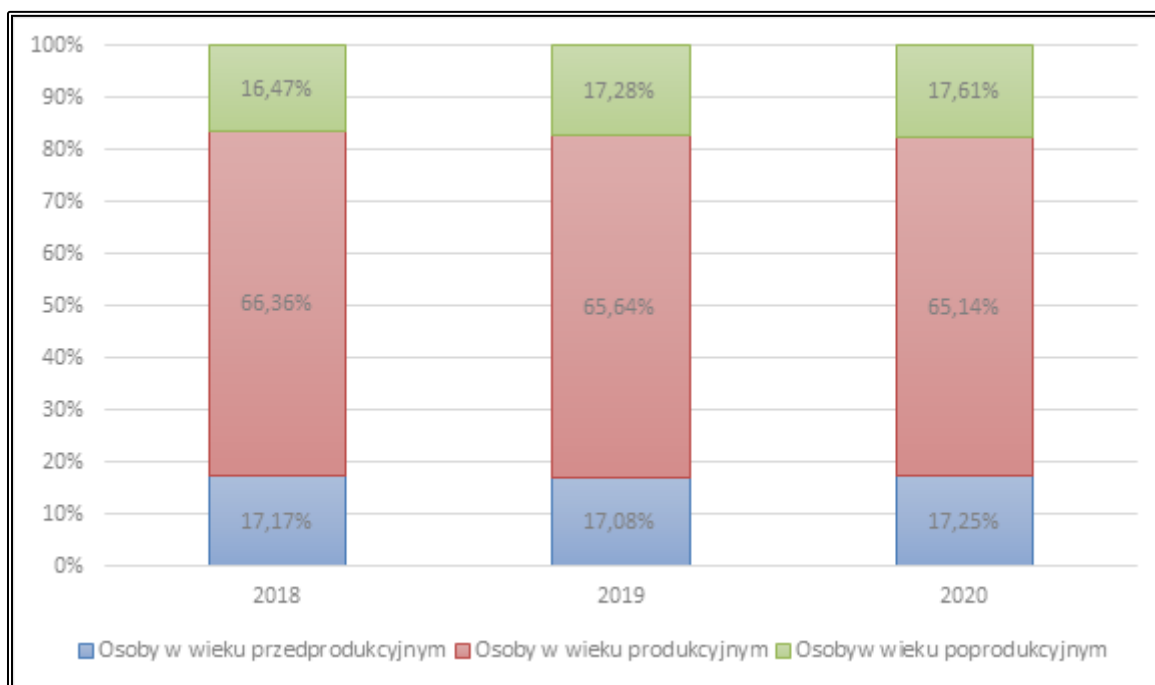
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2020 r. sytuacja demograficzna przedstawiała się następująco:

- udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 17,25%,
- udział ludności w wieku produkcyjnym w ludności ogółem wynosił 65,14%,
- udział ludność w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem wynosił 17,61%,

Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, a także wzrost udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym świadczą negatywnie o sytuacji demograficznej na terenie gminy. Zaobserwować można proces starzenia się społeczeństwa. Wzrost liczby osób starszych wiąże się z koniecznością zaspokojenia rosnących potrzeb tej grupy społeczeństwa, głównie w zakresie opieki społecznej i zdrowotnej.

Wykres 2. Udział poszczególnych grup ekonomicznych w Gminie Wielgie w ogólnej liczbie ludności wyrażonej w % w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

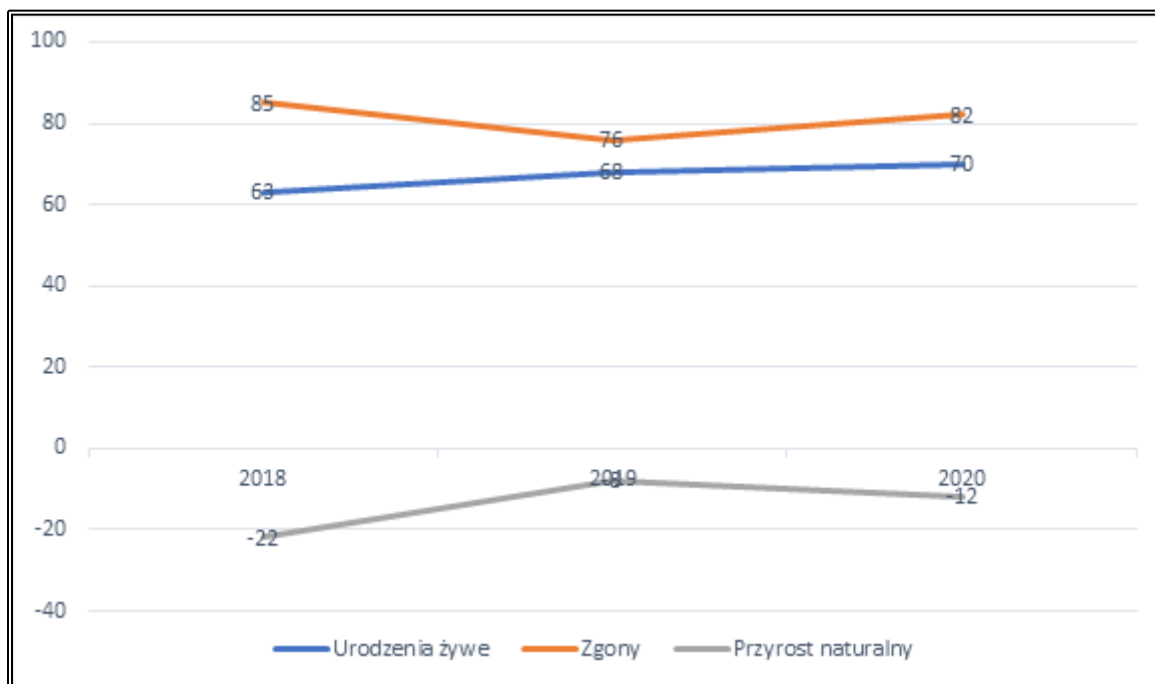
PRZYRÓST NATURALNY

Na przestrzeni lat 2018-2020 na terenie gminy odnotowywano ujemny przyrost naturalny. Świadczy to o mniejszej liczbie urodzeń żywych niż zgonów ogółem. Szczegółowe dane przyrostu naturalnego na terenie gminy Wielgie przedstawione zostały w poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w Gminie Wielgie w latach 2018-2020

Wyszczególnienie		Jednostka	2018	2019	2020
Urodzenia żywe	Ogółem	Osoba	63	68	70
	Mężczyźni		37	32	36
	Kobiety		26	36	34
Zgony ogółem	Ogółem	Osoba	85	76	82
	Mężczyźni		45	37	49
	Kobiety		40	39	33
Przyrost naturalny	Ogółem	Osoba	-22	-8	-12
	Mężczyźni		-8	-5	-13
	Kobiety		-14	-3	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Wykres 3. Przyrost naturalny w Gminie Wielgie w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

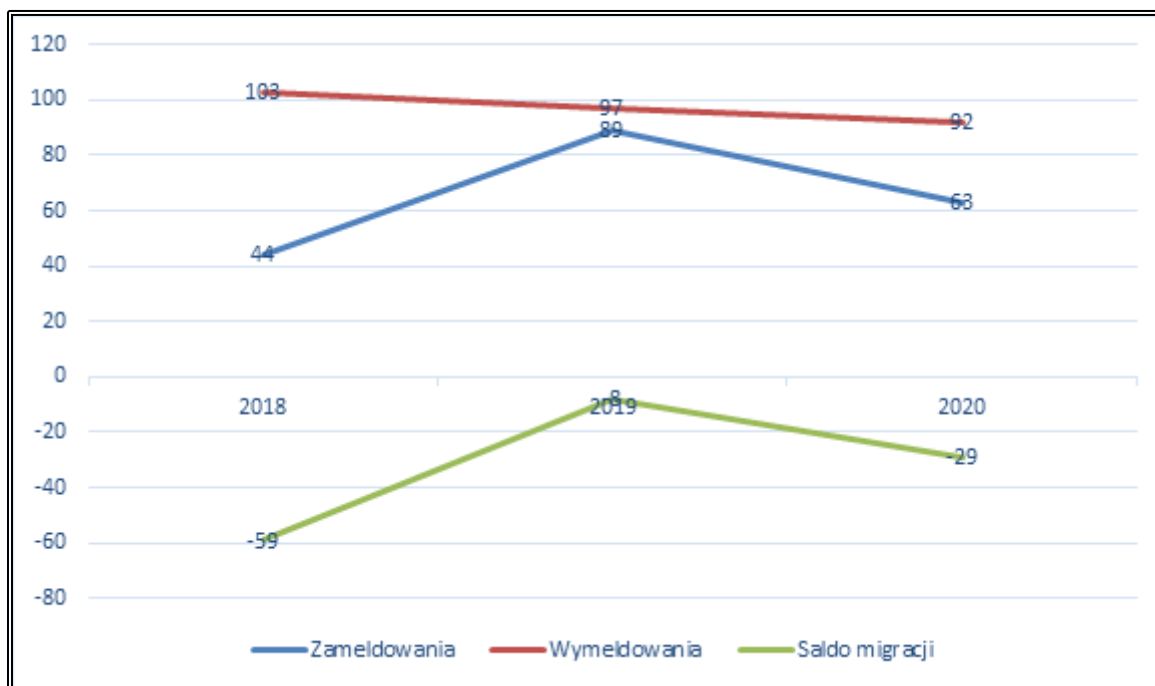
MIGRACJE

Przez cały analizowany okres (2018-2020) zanotowano ujemne saldo migracji, co świadczy o większej liczbie osób wymeldowujących się, niż meldujących na obszarze gminy. Szczegóły prezentuje tabela i wykres poniżej.

Tabela 4. Migracja na pobyt stały w Gminie Wielgie w latach 2018-2020

Wyszczególnienie		Jednostka	2018	2019	2020
Zameldowania	Ogółem	Osoba	44	89	63
	Mężczyźni		20	43	29
	Kobiety		24	46	34
Wymeldowania	Ogółem	Osoba	103	97	92
	Mężczyźni		46	50	42
	Kobiety		57	47	50
Saldo migracji	Ogółem	Osoba	-59	-8	-29
	Mężczyźni		-26	-7	-13
	Kobiety		-33	-1	-16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Wykres 4. Migracja na pobyt stały na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

3.1.3. Rynek pracy

Gmina Wielgie ma charakter typowo rolniczy. Głównym miejscem pracy i źródłem utrzymania dla większości mieszkańców jest praca w gospodarstwach rolnych oraz w zakładach usługowo-handlowych zlokalizowanych w Lipnie, Sierpcu, Skępem i we Włocławku.

Według danych GUS na terenie gminy Wielgie w roku 2020 zarejestrowanych było 463 podmiotów gospodarczych, z czego 450, tj. 97,19% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem w latach 2018-2020 zwiększyła się o 38 działalności

(tj. 8,94% względem roku 2018). Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie gminy prezentuje tabela poniżej.

Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Podmioty gospodarki narodowej			
ogółem	425	449	463
Sektor publiczny			
ogółem	13	13	12
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	11	11	10
Sektor prywatny			
ogółem	411	435	450
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	350	375	390
spółki handlowe	10	9	8
spółdzielnie	2	1	1
fundacje	0	1	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	19	19	20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Wśród podmiotów gospodarczych sektora prywatnego najliczniejszą grupę stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, a kolejne są stowarzyszenia i organizacje społeczne, spółki handlowe oraz na końcu spółdzielnie i fundacje.

Tabela 6. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Wielgie w latach 2018-2020

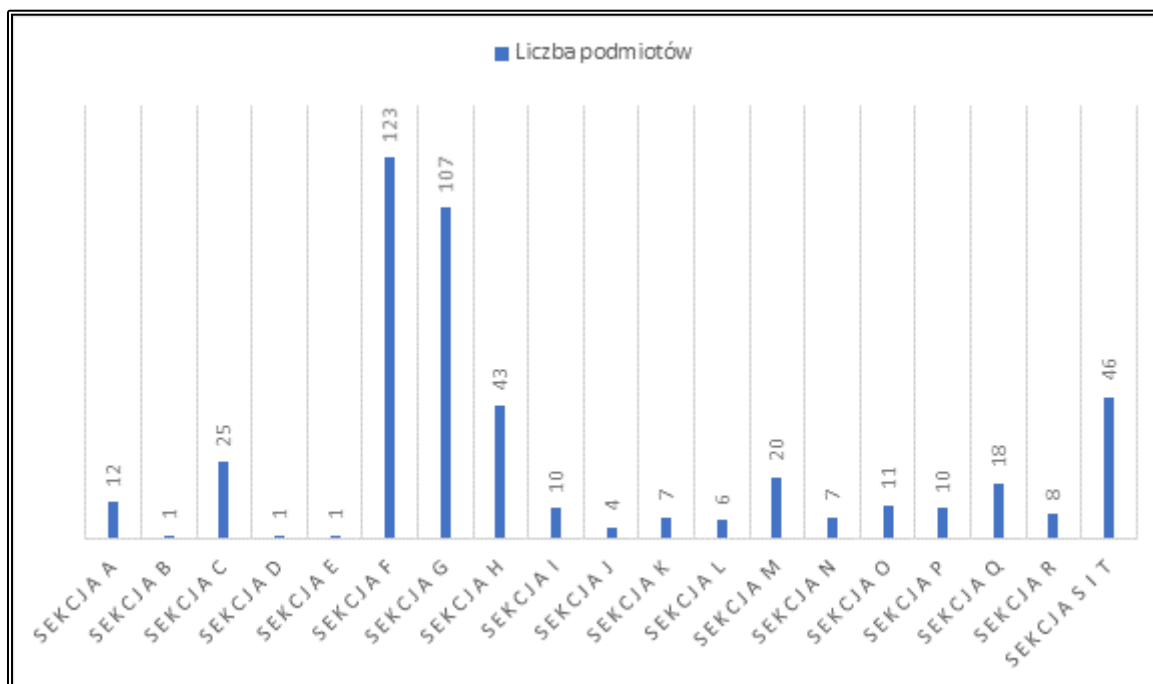
Sekcja gospodarki	Jednostka	2018	2019	2020
Sekcja A	Podmiot	10	11	12
Sekcja B	Podmiot	0	1	1
Sekcja C	Podmiot	24	24	25
Sekcja D	Podmiot	2	2	1
Sekcja E	Podmiot	1	1	1
Sekcja F	Podmiot	101	112	123
Sekcja G	Podmiot	107	106	107
Sekcja H	Podmiot	38	40	43
Sekcja I	Podmiot	9	9	10
Sekcja J	Podmiot	2	4	4
Sekcja K	Podmiot	5	8	7
Sekcja L	Podmiot	5	6	6
Sekcja M	Podmiot	19	19	20
Sekcja N	Podmiot	8	9	7
Sekcja O	Podmiot	11	11	11
Sekcja P	Podmiot	12	12	10
Sekcja Q	Podmiot	20	19	18
Sekcja R	Podmiot	7	8	8
Sekcje S i T	Podmiot	43	45	46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Na terenie gminy Wielgie najliczniej reprezentowanymi sekcjami gospodarki są sekcje F budownictwo, G handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz H transport i gospodarka magazynowa, najmniej natomiast sekcje B górnictwo i wydobywanie, D wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz E dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

Sekcja F rokrocznie notuje wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów. Sekcja G w okresie 2018-2020 pozostaje na stabilnym poziomie pod względem ilości podmiotów gospodarczych.

Sekcja H (Transport i gospodarka magazynowa) natomiast rokrocznie odnotowuje powolny wzrost liczby podmiotów.

Tabela 7. Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji DPK w roku 2020 w gminie Wielgie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

U	Organizacje i zespoły eksterytorialne
----------	---------------------------------------

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2020 roku na terenie gminy Wielgie znajdowało się 1 939 mieszkań (wzrost o 37 szt., tj. 1,95% w stosunku do roku 2018) o łącznej powierzchni użytkowej 157 343 m² (wzrost o 4 156 m², tj. 2,71% w stosunku do roku 2018). Liczba izb w tym samym roku wyniosła 7 671 i wzrosła w stosunku do roku 2016 o 190 szt., tj. 2,54% (względem roku 2018). Zauważany jest zatem rozwój mieszkalnictwa w gminie na przestrzeni analizowanego okresu.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Wielgie w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2018	2019	2020
Mieszkania	szt.	1 902	1 924	1 939
Izby	szt.	7 481	7 600	7 671
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	153 187	155 747	157 343

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Zadaniem własnym Gminy jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim mieszkańcom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, nieposiadającym tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

Liczba mieszkań socjalnych w zasobie Gminy wynosi 22 oraz jedno mieszkanie komunalne. Wszystkie opisane powyżej mieszkania są zamieszkałe.

3.1.5. Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia odpowiada za sprawowanie opieki zdrowotnej nad mieszkańcami. Główne podmioty wykonujące działalność leczniczą na terenie gminy Wielgie:

- NZOZ Przychodnia Lekarska „Salus” Iwona Żyborc, Czarne 15,
- Ośrodek Zdrowia w Wielgiem ul. Starowiejska 87, działający w ramach Centrum Diagnostyczno – Leczniczego „Barska”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Mój Lekarz” Jolanta Mado-Kuna, ul. Starowiejska 10, Wielgie.

Dodatkowo dostęp do produktów leczniczych zapewnia apteka znajdująca się w Wielgiem, ul. Starowiejska 9A oraz punkt apteczny pod adresem Zaduszniki 1.

Tabela 9. Opieka zdrowotna na terenie gminy Wielgie

Wyszczególnienie	Jednostka	2018	2019	2020
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	—	46 263	49 354	44 644
Podstawowa opieka zdrowotna - porady lekarskie	—	44 901	48 104	43 512

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Na terenie gminy działa **Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Suradówku**, który przeznaczony dla osób wymagających opieki długoterminowej. Celem zakładu opiekuńczo-leczniczego jest objęcie całodobową opieką i leczeniem osób, które przebyły ostrą fazę leczenia szpitalnego, mają ukończony proces diagnozowania, leczenia operacyjnego lub intensywnego leczenia zachowawczego, nie wymagają już dalszej hospitalizacji, jednak ze względu na stan zdrowia i stopień niepełnosprawności oraz brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w środowisku domowym wymagają stałego nadzoru lekarskiego, profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji.

Pracownicy socjalni GOPS współpracują z ochroną zdrowia i z ZOL w zakresie usług medycznych świadczonych podopiecznym ośrodka pomocy, jak i osobom, które zgłaszają się sporadycznie o wsparcie ośrodka w kwestii zdrowotnej. Ośrodek pomaga w umawianiu wizyt lekarskich, w razie potrzeby zamawia transport medyczny. Osoby z niepełnosprawnościami, które nie są w stanie samodzielnie dotrzeć do placówki służby zdrowia, dowożone są samochodem służbowym GOPS przeznaczonym do przewozu osób niepełnosprawnych. Do ośrodka pomocy zgłaszają się też osoby, które ze względu na stan zdrowia potrzebują całodobowej opieki. Pracownicy socjalni pomagają w kompletowaniu dokumentacji do ZOL w Suradówku i nawiązują wstępny kontakt z placówką, która przeznaczona jest dla osób wymagających opieki długoterminowej.

3.1.6. Edukacja

PRZEDSZKOLA

Nadrzędnym celem wychowania przedszkolnego jest wspieranie całościowego rozwoju dziecka. Zadania w tym zakresie są realizowane w codziennej pracy przedszkoli przez ich dyrektorów i nauczycieli wychowania przedszkolnego we współpracy z rodzicami, opartej na wzajemnym zaufaniu i dialogu.

Obecnie na terenie gminy Wielgie funkcjonują następujące publiczne placówki zajmujące się opieką przedszkolną:

- Publiczne Przedszkole w Wielgim,
- Oddziały przedszkolne przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Czarnem,
- Oddziały przedszkolne przy Szkole Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Zadusznikach,

- Punkt Przedszkolny w Zadusznikach,
- Punkt Przedszkolny w Czarnem.

Ponadto na obszarze miejscowości Wielgie działa również jedno Niepubliczne Przedszkole „Akademia Przedszkolaka”.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba dzieci w wieku 3-5 lat przypadająca na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego na przestrzeni analizowanego okresu zmniejszyła się o 0,11 i wyniosła w 2020 roku 1,10 osób/1 miejsce. Oznacza to, że gmina nie posiada wystarczającej liczby miejsc w przedszkolach dla wszystkich dzieci w wieku od 3 do 5 lat na swoim obszarze, jednak sytuacja w tym zakresie uległa poprawie, o czym świadczy ww. spadek. Warto jednak zaznaczyć, że poprawa ta ma związek ze wzrostem liczby oddziałów przedszkolnych w omawianym okresie z 12 na 13 oraz ze spadkiem liczby dzieci w omawianym przedziale wiekowym.

Tabela 10. Dzieci w wieku przedszkolnym w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego na terenie gminy Wielgie w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2019	2020
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego na terenie gminy	osoba	1,21	1,20	1,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

SZKOŁY PODSTAWOWE

Na terenie gminy funkcjonują następujące publiczne szkoły podstawowe:

- Zespół Placówek Oświatowych w Wielgim – Szkoła Podstawowa im. W. Broniewskiego w Wielgim,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czarnem,
- Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Zadusznikach.

Do roku 2019 na obszarze jednostki samorządu przy ul. Szkolnej 5 funkcjonowało również Publiczne Gimnazjum. W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w latach 2017-2019 w tej placówce oświatowej. Wynika z nich, iż uczniowie, w tych latach:

- z części humanistycznych osiągnęli wyniki niższe w porównaniu do wyników powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego,
- z części matematyczno-przyrodniczej z zakresu matematyki uzyskali w 2017 roku wyniki niższe niż średnia dla powiatu i województwa, a w latach 2018 – 2019 wyniki równie średniej dla powiatu i niższe niż średnia województwa. Z kolei z zakresu przedmiotów przyrodniczych w latach 2017 – 2018 uzyskali wynik niższy niż średnia dla powiatu

i województwa, natomiast w roku 2019 wynik wyższy od średniej dla powiatu i województwa,

- z części dotyczącej języka angielskiego na poziomie podstawowym w roku 2017 uczniowie z terenu gminy osiągnęli wynik niższy niż średnia dla powiatu i województwa, a w latach 2018-2019 wynik wyższy od średniej dla powiatu, ale niższy niż średnia dla województwa. Z kolei na poziomie rozszerzonym w latach 2017 – 2019 wyniki gminy były niższe niż średnia dla powiatu i województwa,
- z języka niemieckiego na poziomie podstawowym uczniowie w roku 2017 osiągnęli wyniki wyższe w porównaniu do wyników powiatowych, czy wojewódzkich, natomiast w roku 2018 niższe. Z kolei w roku 2019 uzyskali wynik wyższy niż średnia dla powiatu, ale niższy niż średnia dla województwa.

Tabela 11. Wyniki egzaminów gimnazjalnych na terenie gminy Wielgie w latach 2017-2019 (zestawy standardowe)

Wyszczególnienie		2018	2019
		Wynik [%]	Wynik [%]
Część humanistyczna z zakresu języka polskiego	gmina Wielgie	61	57
	powiat lipnowski	66	58
	województwo kujawsko-pomorskie	66	61
Część humanistyczna z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie	gmina Wielgie	51	50
	powiat lipnowski	54	52
	województwo kujawsko-pomorskie	56	57
Część matematyczno-przyrodnicza z zakresu matematyki	gmina Wielgie	48	36
	powiat lipnowski	48	36
	województwo kujawsko-pomorskie	49	47
Część matematyczno-przyrodnicza z zakresu przedmiotów przyrodniczych	gmina Wielgie	46	46
	powiat lipnowski	51	44
	województwo kujawsko-pomorskie	53	40
Egzamin z języka angielskiego na poziomie podstawowym	gmina Wielgie	61	63
	powiat lipnowski	59	59
	województwo kujawsko-pomorskie	65	65
Egzamin z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym	gmina Wielgie	40	40
	powiat lipnowski	43	43

Wyszczególnienie		2018	2019
		Wynik [%]	Wynik [%]
	województwo kujawsko-pomorskie	49	49
Egzamin z języka niemieckiego na poziomie podstawowym	gmina Wielgie	39	44
	powiat lipnowski	47	43
	województwo kujawsko-pomorskie	46	45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku

W roku 2017 nastąpiła reforma systemu oświaty polegająca na wygaszeniu gimnazjów i powrót w części założeń do systemu sprzed roku 1999. Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2021 r., poz. 1082) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, z rocznika 2016/2017, którzy ukończyli VI klasę szkoły podstawowej, trafili do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach zakończył edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym 1 września 2019 roku gimnazja zostały zlikwidowane. Egzamin gimnazjalny zastąpiony został pisaniem na zakończenie 8-letniej szkoły podstawowej egzaminem ósmoklasisty.

Analizując wyniki egzaminu ósmoklasisty szkół na terenie gminy Wielgie w latach 2019 - 2021 z wynikami dla powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego można zauważyć, że w roku 2019 średnia gminy była niższa od średniej dla powiatu i województwa, natomiast w roku 2020 z języka polskiego i matematyki uczniowie z gminy uzyskali wynik wyższy niż średnia dla powiatu, ale niższy niż średnia dla województwa. Z języka angielskiego uzyskali z kolei wynik niższy niż średnia dla powiatu i województwa. W roku 2021 średni wynik z języka polskiego dla Gminy był wyższy, niż dla powiatu i województwa, natomiast z matematyki i języka angielskiego średnie wyniki dla Gminy były niższe niż dla powiatu czy województwa.

W roku 2019 najlepsze wyniki uzyskała Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Zadusznikach. Były to również wyniki wyższe, niż dla powiatu lipnowskiego. W roku 2020 również najlepsza była szkoła w Zadusznikach, z wyjątkiem egzaminu z matematyki. W 2020 roku Szkoła Podstawowa im. W. Broniewskiego w Wielgiem osiągnęła najwyższy wynik z przedmiotu matematyki ze wszystkich szkół na terenie gminy, który był wyższy niż średnia dla powiatu i równy wynikowi w województwie. W roku 2021 szkoły w Wielgiem i Zadusznikach uzyskały z języka polskiego wyniki lepsze niż średnia powiatowa i wojewódzka. Ponadto szkoła w Wielgiem uzyskała lepsze wyniki z matematyki, niż średnia powiatowa. Z zakresu języka angielskiego szkoła w Zadusznikach uzyskała wyniki lepsze niż średnia dla powiatu. Szczegóły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 12. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] dla szkół na terenie gminy Wielgie, powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2019-2021

Rok	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
2019	Szkoła Podstawowa im. W. Broniewskiego w Wielgim	48	32	33
	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czarnem	40	23	37
	Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Zadusznikach	56	38	49
	Średni wynik dla gminy Wielgie	47	31	36
	powiat lipnowski	54	33	41
	województwo kujawsko-pomorskie	60	42	55
2020	Szkoła Podstawowa im. W. Broniewskiego w Wielgim	54	43	33
	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czarnem	47	42	45
	Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Zadusznikach	59	31	46
	Średni wynik dla gminy Wielgie	54	40	38
	powiat lipnowski	53	37	40
	województwo kujawsko-pomorskie	56	43	50
2021	Szkoła Podstawowa im. W. Broniewskiego w Wielgim	59	42	50
	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czarnem	51	37	42
	Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Zadusznikach	62	35	57
	Średni wynik dla gminy Wielgie	58	40	49
	powiat lipnowski	57	39	51
	województwo kujawsko-pomorskie	57	43	62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku

W roku szkolnym 2019/2020 w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Czarnem ze względu na niskie wyniki egzaminów klas ósmych wdrożono do realizacji Program poprawy efektywności kształcenia. Po analizie diagnoz wstępnych i końcowo rocznych oraz wyników egzaminu zewnętrznego należało stwierdzić, iż uczniowie ww. szkoły mają problemy z wykorzystaniem wiedzy w praktyce, rozumowaniem, argumentowaniem i wnioskowaniem oraz z rozwiązywaniem zadań tekstowych. Słabo radzą sobie z redagowaniem tekstów i czytaniem ze zrozumieniem.

Ponadto uczniowie szkół z terenu gminy Wielgie w ostatnich latach osiągnęli sukcesy w różnorodnych dziedzinach. W tym między innymi w roku 2020/2021:

— uczniowie SP Zaduszniki zdobyli m.in.:

- III miejsce w XII edycji Międzyszkolnego Konkursu Młodych Talentów „Talencik”,
 - III miejsce w Powiatowym Konkursie Plastycznym „Pani Zima”,
 - III miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym „Kolorowa Pani Wiosna”.
- uczniowie SP Wielgie zdobyli m.in.:
- tytuł laureata Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Chemii,
 - brązowy medal Mistrzostw Polski Dziewcząt U-13 w piłce nożnej,
 - II miejsce w VIII Międzynarodowym Konkursie Historycznym o Żołnierzach Wyklętych.
- uczniowie SP Czarnem zdobyli m.in.:
- II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Języka angielskiego Leon,
 - II miejsce w powiatowym konkursie ekologicznym „Drugie życie śmieci”.

W poniższej tabeli przedstawiono współczynnik skolaryzacji tzn. stosunek osób uczących się w szkołach podstawowych i gimnazjalnych do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia w okresie 2018-2020.

Tabela 13. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2018	2019	2020
Szkoły podstawowe	%	95,73	94,29	b.d.
Gimnazja	%	97,10	— ¹	—

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na przestrzeni całego analizowanego okresu, dla szkół podstawowych i gimnazjów, współczynnik skolaryzacji kształtował się na poziomie poniżej 100%, co spowodowane jest tym, że część uczniów z obszaru gminy uczy się w placówkach oświatowych zlokalizowanych poza jej obszarem.

3.1.7. Kultura i sport

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

¹ Wygaśnięcie szkół gimnazjalnych

Na terenie gminy Wielgie zadania z zakresu popularyzacji kultury i sportu realizuje przede wszystkim samorządowa instytucja kultury – Ośrodek Kultury i Biblioteka Gminy Wielgie oraz filie w Zadusznikach i Czarnem. Ponadto działalność prowadzą również kluby sportowe.

Na terenie tym, działają również pozarządowe organizacje i stowarzyszenia, których głównym zadaniem jest zaspokajanie kulturalnych potrzeb mieszkańców oraz kreowanie kulturalnej tożsamości tego regionu.

Instytucje kultury

Ośrodek Kultury i Biblioteka Gminy Wielgie prowadzi działalność upowszechniającą kulturę poprzez podejmowanie działań, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokojenie potrzeb kulturalnych ludności, głównie mieszkańców Gminy Wielgie. Prowadzi działalność kulturalną polegającą przede wszystkim na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury w szczególności poprzez:

- organizowanie wystaw artystycznych i wernisaży,
- organizowanie przedstawień teatralnych, koncertów, projekcji filmów,
- organizowanie i wspieranie imprez artystycznych i rozrywkowych,
- prowadzenie zajęć i warsztatów artystycznych oraz kół zainteresowań,
- prowadzenie i organizowanie działalności zespołów muzycznych, tanecznych, folklorystycznych,
- promocję kultury gminy i lokalnych twórców kultury,
- tworzenie, udostępnianie i dokumentowanie dóbr i własności kultury,
- edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę,
- sprawowanie opieki nad zabytkami,
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką,
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych,
- upowszechnianie wiedzy o kulturze, w tym o kulturze regionalnej.

Ośrodek Kultury organizuje i współorganizuje szereg różnych imprez i wydarzeń kulturalnych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na przestrzeni lat 2018- 2020, liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie gminy zmalała o 59,09%, natomiast liczba uczestników coś o 87,8%. Dane te są jednak wyjątkowe ze względu na fakt wystąpienia pandemii wirusa SARS-CoV-2 oraz związanymi z pandemią ograniczeniami w organizowaniu imprez masowych oraz przemieszczaniu się.

Tabela 14. Liczba imprez kulturalnych oraz ich uczestnicy na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2019	2020
Liczba imprez kulturalnych	szt.	66	76	27
Liczba uczestników imprez kulturalnych	osoba	13 850	12 750	1 690

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Na terenie gminy organizowane są m.in. takie wydarzenia jak: Zawody w Powożeniu Zaprzęgami Parokonnymi, Festyn Myśliwski, Festiwal Smaku, itp.

Przy Ośrodku Kultury i Bibliotece w Wielgim, działają m.in. grupa rękodzieła artystycznego, orkiestra dęta i klub seniora. Prowadzone są zajęcia m.in. z plastyki, tańca i fotografii.

Liczba kół, klubów i sekcji kulturalnych zwiększyła się w roku 2020 o 50% w porównaniu do roku 2018. W tabeli można zauważyć rosnącą liczbę uczestników koła/klubów/sekcji, oczywiście przy uwzględnieniu czynnika pandemicznego (wzrost w relacji w roku 2020 do roku 2018 wyniósł 24,29%). Oznacza to zwiększenie zainteresowania działalnością kulturalną wśród mieszkańców Gminy.

Tabela 15. Grupy artystyczne, koła, kluby i sekcje kulturalne oraz liczba ich członków na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2019	2020
Grupy artystyczne	szt.	2	3	3
Członkowie grup artystycznych	osoba	70	100	87
Koła / kluby / sekcje	szt.	8	3	4
Członkowie kół / klubów / sekcji	osoba	205	85	75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Biblioteka Publiczna służy zaspokajaniu i rozwijaniu potrzeb czytelniczych społeczeństwa Gminy Wielgie oraz upowszechnieniu wiedzy i rozwojowi kultury. Do szczególnego zakresu działania instytucji należy:

- gromadzenie i opracowanie materiałów bibliotecznych,
- planowanie zakupu książek i prenumeraty czasopism dla Biblioteki i podległych jej placówek,
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych,
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej i popularyzacji książek i czasopism,
- organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych i informacji,

- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami oświatowo-wychowawczymi, instytucjami upowszechniania kultury oraz organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności lokalnej Gminy Wielgie,
- badanie potrzeb czytelniczych, wytyczanie kierunków rozwoju czytelnictwa, opracowanie założeń programowych rozwoju bibliotek oraz kształtowanie organizacji sieci filii bibliotecznych,
- doskonalenie form i metod pracy bibliotecznej.

Księgozbiór biblioteki, na przestrzeni lat 2018-2020, zwiększył się o 4,77%. Liczba czytelników zmniejszyła się o 18,87%, a liczba wypożyczonych przez nich na zewnątrz woluminów o 27,45%. Obrazuje to postępujący spadek zainteresowania czytelnictwem wśród mieszkańców gminy. Należy jednak dodać, że zapewne nie bez znaczenia jest także pojawienie się pandemii wirusa SARS-CoV-2.

Tabela 16. Księgozbiór oraz liczba czytelników biblioteki na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2019	2020
Księgozbiór	wol.	31 194	40 389	41 062
Czytelnicy w ciągu roku	osoba	1 309	1 253	1 062
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	19 329	19 028	14 023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Ponadto na terenie gminy działają również organizacje i stowarzyszenia, których głównym zadaniem jest zaspokajanie kulturalnych potrzeb mieszkańców oraz kreowanie kulturalnej tożsamości tego regionu.

Sport i rekreacja

Zadania z zakresu upowszechniania sportu na terenie gminy, realizują przede wszystkim: placówki oświatowe oraz Ośrodek Kultury i Biblioteka Gminy Wielgie. W gminie Wielgie funkcjonują organizacje pozarządowe integrujące i zrzeszające dzieci i młodzież gminy. Działają tutaj: Gminny Ludowy Klub Sportowy „Wicher”, Uczniowski Klub Sportowy „Mustang” przy Szkole Podstawowej w Wielgim, Klub Sportowy „Czarny Orzeł” oraz Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Wielgie „Przyszłość”. Zaplecze sportowe znajduje się przy Zespole Placówek Oświatowych w Wielgim. Znajdują się tam dwie sale gimnastyczne, wyposażone w nowoczesny sprzęt do ćwiczeń oraz boiskiem wielofunkcyjnym „Orlik” i urządzeniami sportowymi z bieżnią tartanową. Ponadto boisko sportowe znajduje się również w Teodorowie.

Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie gminy mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych,

sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osoby i rodziny korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy, realizującą zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu pomocy społecznej. Bieżące funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu gminy oraz środki z budżetu państwa.

Do obowiązków ośrodków pomocy społecznej należy realizacja zadań własnych i zadań zleconych w zakresie ustalonym ustawami (wskazanymi w rozdziale 1 niniejszej Strategii), w tym przede wszystkim ustawą o pomocy społecznej, zgodnie z którą ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

- a) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- b) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- c) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- g) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

- h) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- i) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- j) praca socjalna,
- k) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- l) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- m) dożywianie dzieci,
- n) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- o) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- p) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- q) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- r) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- s) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- t) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Zadania własne gminy:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) opracowanie i realizacja projektów socjalnych,
- e) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- f) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

GOPS w roku 2020 zatrudniał 19 osób, w tym: Kierownika GOPS, Głównego Księgowego, Inspektora ds. pomocy rodzinie, Referenta ds. świadczenia wychowawczego, Inspektora ds. płac i rozliczeń, Inspektora ds. świadczeń rodzinnych, Inspektora ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, Inspektora, Inspektora - Pełnomocnika ds. realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, Asystenta rodziny, Starszych pracowników socjalnych (4 osoby), Starszego pracownika socjalnego - Realizatora, Pomoc administracyjną, Kierownicę oraz Opiekunki.²

Natomiast struktura organizacyjna Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielgim przedstawia się w ten sposób, że pod zarządem Kierownika znajduje się 11 Sekcji, a są to:

- Sekcja Finansowo-Księgowa,
- Sekcja Świadczeń Pomocy Społecznej i Wspierania Rodziny,
- Sekcja Świadczeń Rodzinnych,
- Sekcja Świadczeń Wychowawczych,
- Sekcja Stypendiów Szkolnych,
- Sekcja dodatków Mieszkaniowych i Energetycznych,
- Sekcja Karty Dużej Rodziny,
- Sekcja Świadczeń Alimentacyjnych,

² Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielgim

- Sekcja Świadczeń Dobry start,
- Sekcja Kadr i Płac,
- Sekretariat.³

Bieżące funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu gminy oraz środki z budżetu państwa.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,

³ Regulamin Organizacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielgiem

- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W latach 2018-2020 można zaobserwować generalny, pozytywny trend spadkowy odnośnie zmniejszenia liczby udzielanych świadczeń przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Można zaobserwować nie tylko spadek liczby korzystających, ale także spadek sumarycznej wartości świadczeń. W analizowanym okresie wzrosła o 3,21% liczba osób samotnie gospodarujących, natomiast liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS-u zmalała o 24,21%. Znacząco zmniejszyła się liczba osób korzystających z zasiłków okresowych oraz celowych. Z wyjątkiem usług opiekuńczych, których liczba zwiększyła się o 37,52% liczba pozostałych świadczeń niepieniężnych uległa zmniejszeniu.

Tabela 17. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020

Forma pomocy		Liczba świadczeń			Kwota świadczeń [zł]		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
Zasiłki stałe		753	860	699	364 621	335 902	347 123
w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	468	620	483	226 620	223 982	279 526
	pozostającej w rodzinie	285	240	216	138 001	111 920	67 597
Zasiłki okresowe		2 130	1 762	1 258	991 134	832 030	596 669
z tego przyznane z powodu:	bezrobocia	1 897	1 591	1 093	882 712	775 914	549 054
	długotrwałej choroby	75	55	54	34 899	16 721	12 171
	niepełnosprawności	154	116	111	73 321	39 395	35 444
	innego niż wyżej wymienione	4	0	0	202	0	0
Zasiłek celowy	Na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	0	1	0	0	2 000	0
	Inne zasiłki celowe i naturze ogółem	b.d. ⁴	b.d. ⁵	b.d. ⁶	378 950	279 770	291 906
	z tego: Zasiłki specjalne celowe	195	129	21	40 000	27 300	4 500

⁴ W sprawozdaniu z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia, tj. 409

⁵ W sprawozdaniu z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia, tj. 344

⁶ W sprawozdaniu z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia, tj. 361

Forma pomocy		Liczba świadczeń			Kwota świadczeń [zł]		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej	Posiłek ogółem	91 392	81 453	68 808	276 141	379 216	352 054
	z tego: dla dzieci	91 392	80 984	68 808	276 141	274 429	352 054
	Usługi opiekuńcze	8 441	9 599	11 567	118 983	155 773	237 166
	Sprawienie pogrzebu	0	1	0	0	3 750	0
Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej		84	83	96	266 352	285 113	235 053

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim Sprawozdanie z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia za lata 2018-2020

W latach 2018-2020 liczba osób i rodzin, które są objęte pomocą społeczną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim ulegała zmianie, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 18. Liczba rodzin i osób jakim Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim opiekował się w latach 2018-2020

Rok	2018	2019	2020
Liczba rodzin, jakim udzielono wsparcia	610	540	398
Liczba osób w tych rodzinach	1 977	1 726	1 320

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim Sprawozdanie z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia za lata 2018-2020

W analizowanym przedziale czasowym najczęstszymi powodami, w wyniku których dana osoba czy rodzina została objęta opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielgim, było ubóstwo, bezrobocie i bezradność w sprawach wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Najmniej licznymi przypadkami były natomiast przemoc w rodzinie, zdarzenia losowe oraz trudność w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego.

Tabela 19. Przyczyny znalezienia się rodzin pod opieką GOPS-u w Wielgim

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Ubóstwo	268	230	174	901	745	621
Bezdomność	7	8	7	12	13	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa:	33	31	24	191	172	133
<i>w tym wielodzietność</i>	26	26	19	161	153	113
Bezrobocie	397	310	234	1 387	1 053	825
Niepełnosprawność	122	122	88	309	298	227

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Długotrwała lub ciężka choroba	188	150	104	490	383	290
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego:	233	210	160	921	863	661
<i>w tym rodziny niepełne</i>	60	49	33	194	159	113
<i>w tym rodziny wielodzietne</i>	55	58	51	314	320	280
Przemoc w rodzinie	1	1	1	5	5	2
Alkoholizm	6	6	4	17	14	5
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	5	4	3	9	4
Zdarzenia losowe	1	1	2	3	2	3
Sytuacja kryzysowa	4	3	0	21	16	0
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	11	0	0	28	0	0

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim Sprawozdanie z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia za lata 2018-2020

W ustawie o pomocy społecznej określone są zadania ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnianie potencjału osób i rodzin do przewyższania trudnych sytuacji życiowych.

Do etapów metodycznego postępowania pracy socjalnej należą:

1. Diagnoza i ocena;
2. Wyznaczenie celów działania;
3. Opracowanie planu działania i budowa indywidualnego pakietu usług;
4. Realizacja planu działania;
5. Systematyczne ewaluacja działań;
6. Ewaluacja końcowa.⁷

Pracownik socjalny w pierwszej kolejności przeprowadza analizę sytuacji danej rodziny w oparciu o zasoby oraz jej ograniczenia. Musi dokładnie poznać sytuacje bytowe osób i rodzin, które zgłaszają się o pomoc. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą takich narzędzi jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. W kwestionariuszu tym znajdują się m.in. takie informacje, jak:

- dane osoby, z którą przeprowadza się wywiad, dane o rodzinie,
- informacje o członkach rodziny,
- analiza budżetu domowego rodziny,
- sytuacja mieszkaniowa osoby/rodziny,
- sytuacja osób wspólnie zamieszkujących,
- sytuacja zawodowa osoby/rodziny,
- sytuacja zdrowotna rodziny,
- sytuacja osób niepełnosprawnych,
- sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków,
- potrzeby osób lub rodzin zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu,
- ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego,
- plan pomocy lub działań na rzecz osoby lub rodziny.⁸

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz zajmują się kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń oraz plan pomocy (projektowanie działań). Ich zakres obowiązków obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa, dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

⁷K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej Rekomendacje organizacyjne i praktyczne

⁸ J. Krzyszkowski (pod. red.), POLITYKA, POMOC, PRACA, Podręcznik dla pracowników socjalnych, Wybrane aspekty pracy socjalnej

Wobec powyższego, świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji interesantów, poradnictwo specjalistyczne, edukację, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Praca socjalna opiera się również na podejmowaniu różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej oraz występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji.

W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, pracownik socjalny ma za zadanie monitorowanie sytuacji życiowej rodziny, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, a także ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom samotnie gospodarującym, których dochód nie przekracza kwoty 701 zł zwanej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej” oraz osobom w rodzinie, których dochód na osobę nie przekracza kwoty 528 zł, zwanej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”.

Z kolei zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin zasiłek rodzinny przysługuje osobom, których:

- miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł,
- w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych określiła osoby, którym przysługuje prawo do pobierania zasiłku rodzinnego. Są nimi:

- rodzice dziecka,
- jedno z rodziców dziecka,
- opiekun prawny dziecka,
- opiekun faktyczny dziecka,

— osoba ucząca się.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych, świadczeniami rodzinnymi są:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
3. Zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a i art. 22b,
4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
5. Świadczenie rodzicielskie.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Wielgie co roku uchwała Roczny program współpracy gminy Wielgie z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Obecnie obowiązującym jest Program przyjęty na 2021 rok uchwałą Nr XXVIII151/2020 Rady Gminy Wielgie z dnia 27 listopada 2020 roku.

Celem głównym programu jest budowanie współpracy partnerskiej pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi, gwarantującej pełne i skuteczne zaspokojenie potrzeb mieszkańców Gminy Wielgie.

Cele szczegółowe programu to:

- wspieranie przez władze Gminy, wartościowych przedsięwzięć podejmowanych przez organizacje w ramach ich statutowej aktywności,
- uzyskiwanie przez władze Gminy pomocy ze strony organizacji, poprzez uzupełnianie działań Gminy komplementarnymi działaniami tych organizacji,
- efektywniejsze wydatkowanie środków publicznych,
- prezentacja dorobku sektora i promowanie jego osiągnięć,
- wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych.

Współpraca samorządu Gminy Wielgie z organizacjami pożytku publicznego odbywa się na zasadach:

- pomocniczości, która oznacza, że gmina Wielgie zleca realizację zadań publicznych, a organizacje zapewniają ich wykonanie w sposób profesjonalny, terminowy i jak najbardziej ekonomiczny,
- suwerenności stron, która oznacza, że partnerzy mają prawo, w ramach zawartych umów do wyboru sposobu, metod, czasu i miejsca realizacji przyjmując na siebie odpowiedzialność za efekty realizacji zadania,

- partnerstwa, która oznacza, że partnerzy dążą do kompromisu, uwzględniają zgłaszane uwagi, wyjaśniają rozbieżności, wysłuchują się nawzajem, wymieniają poglądy, konsultują pomysły, wymieniają informacje, aktywnie uczestniczą we współpracy,
- efektywności, która oznacza, że partnerzy uznają za podstawowe kryterium zlecenia zadań publicznych osiągnięcie maksymalnych efektów przy racjonalnie poniesionych nakładach,
- uczciwej konkurencji i jawności, które oznaczają, że partnerzy są rzetelni i uczciwi, ich działania oraz procedury współpracy są przejrzyste, decyzje są obiektywne, wszyscy potencjalni realizatorzy zadań publicznych mają jednakowy dostęp do informacji oraz konkursów.

Formy współpracy w myśl omawianej uchwały przyjmują formę finansową i pozafinansową. Pod względem współpracy finansowej preferowane są działania pokrywające się z priorytetowymi zadaniami publicznymi. Inne inicjatywy mogą być wspomagane finansowo przez Gminę jedynie w przypadkach, gdy pozwoli na nie zasób budżetu gminy.

Do zadań priorytetowych należą natomiast inicjatywy z zakresu upowszechnienia kultury fizycznej, sportu i zdrowego stylu życia, działalność na rzecz dzieci i młodzieży, włącznie z zapewnieniem tymże wypoczynku oraz z zakresu turystyki i krajoznawstwa.

Warto nadmienić, że w momencie powstawania niniejszej Strategii (listopad – grudzień 2021) trwały prace nad Rocznym program współpracy gminy Wielgie z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022, którego brzmienie zbliżone jest do brzmienia omówionego powyżej Programu.

Na terenie gminy działają organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, których głównym zadaniem jest zaspokajanie kulturalnych potrzeb mieszkańców oraz kreowanie kulturalnej tożsamości tego regionu.

Zgodnie z danymi dostępnymi w Krajowym Rejestrze Sądowym na terenie gminy zarejestrowane są następujące organizacje pozarządowe (stan na listopad roku 2021), które przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Wielgie

Numer KRS organizacji	Nazwa organizacji	Miejscowość
0000066836	Ochotnicza Straż Pożarna w Płonczynie	Płonczyn
0000071240	Ochotnicza Straż Pożarna w Wielgim	Wielgie
0000071242	Ochotnicza Straż Pożarna w Suradówku	Suradówek
0000075058	Ochotnicza Straż Pożarna	Zaduszniaki

Numer KRS organizacji	Nazwa organizacji	Miejscowość
0000076336	Ochotnicza Straż Pożarna w Witkowie	Witkowo
0000079521	Ochotnicza Straż Pożarna w Zakrzewie	Zakrzewo
0000082944	Gminny Związek Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielgim	Wielgie
0000087104	Ochotnicza Straż Pożarna w Olesznie	Oleszno
0000169836	Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Wielgie „Przyszłość”	Wielgie
0000252942	Gminny Ludowy Klub Sportowy „Wicher”	Wielgie
0000300752	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Czarne i okolic	Czarne
0000462403	Ochotnicza Straż Pożarna w Czarnem	Czarne
0000465844	Ochotnicza Straż Pożarna w Tupadłach	Tupadły
0000593346	Klub Sportowy „Szkoła Walki Czarny Orzeł”	Czarne
0000750715	Klub Betlewia – Społeczno-kulturalne i sportowe stowarzyszenie w Bętlewie	Bętlewo
0000783389	Fundacja „Nasze Dzieci”	Wielgie
0000861515	Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Szansa”	Zaduszniki

Źródło: Krajowy Rejestr Sądowniczy (<https://ekrs.ms.gov.pl>)

W miejscowości Zaduszniki ma swoją siedzibę Stowarzyszenie Trzeźwościowe „SZANSA”, skupiające osoby, które były lub są leczone z wszelkich uzależnień (alkohol, narkotyki itp.) oraz ich rodziny. W ramach działalności prowadzone są zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych i współuzależnionych – punkt psychologiczno-konsultacyjny. Zajęcia te finansowane są ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Wielgie.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie gminy

Problem społeczny to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

Do najpowszechniejszych problemów społecznych, które szczegółowo przeanalizowano w dalszej części Strategii, należą:

— bezrobocie,

- ubóstwo,
- długotrwałe i ciężkie choroby,
- niepełnosprawność,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- uzależnienia, w tym alkoholizm i narkomanię,
- bezdomność,
- przemoc w rodzinie,
- przestępczość.

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, który może prowadzić również do izolacji społecznej.

Sytuacja pod względem bezrobocia na terenie gminy Wielgie kształtuje się jak podano w tabeli poniżej.

Tabela 21. Charakterystyka bezrobocia na terenie gminy Wielgie w przedziale czasowym 2018-2020

Rok		2018	2019	2020
Charakterystyka ogólna				
Liczba osób bezrobotnych	ogólne	396	383	352
	<i>w tym kobiet</i>	238	228	200
	<i>w tym mężczyzn</i>	158	155	152
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku		51	48	44
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych		9	8	7
Charakterystyka z uwzględnieniem wieku				
Przedział wiekowy 18-24		70	51	51
Przedział wiekowy 25-34		150	128	117
Przedział wiekowy 35-44		91	106	93
Przedział wiekowy 45-54		51	63	53
Przedział wiekowy 55-59		18	19	20
Przedział wiekowy 60+		16	16	18
Charakterystyka z uwzględnieniem wykształcenia				
Wykształcenie wyższe		22	22	19

Rok	2018	2019	2020
Wykształcenie policealne i średnie zawodowe	82	78	62
Wykształcenie średnie ogólnokształcące	31	38	36
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	105	92	95
Wykształcenie gimnazjalne i niższe	156	153	140
Charakterystyka z uwzględnieniem czasu pozostawania bez pracy			
do 1 miesiąca	32	28	21
1-3 miesiące	86	88	63
3-6 miesięcy	65	62	34
6-12 miesięcy	52	56	71
12-24 miesiące	67	67	78
powyżej 24 miesięcy	94	82	85

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim

Na podstawie powyższej tabeli można wysnuć następujące wnioski odnośnie do specyfiki bezrobocia na terenie gminy Wielgie. Po pierwsze dostrzec można roczny spadek liczby bezrobotnych. W latach 2018-2019 odnotowano spadek o 11,11%. Wśród bezrobotnych większość stanowiły kobiety (w roku 2020 56,82% ogółu bezrobotnych). Również wśród kobiet widoczny jest nominalnie i procentowo szybszy spadek bezrobocia.

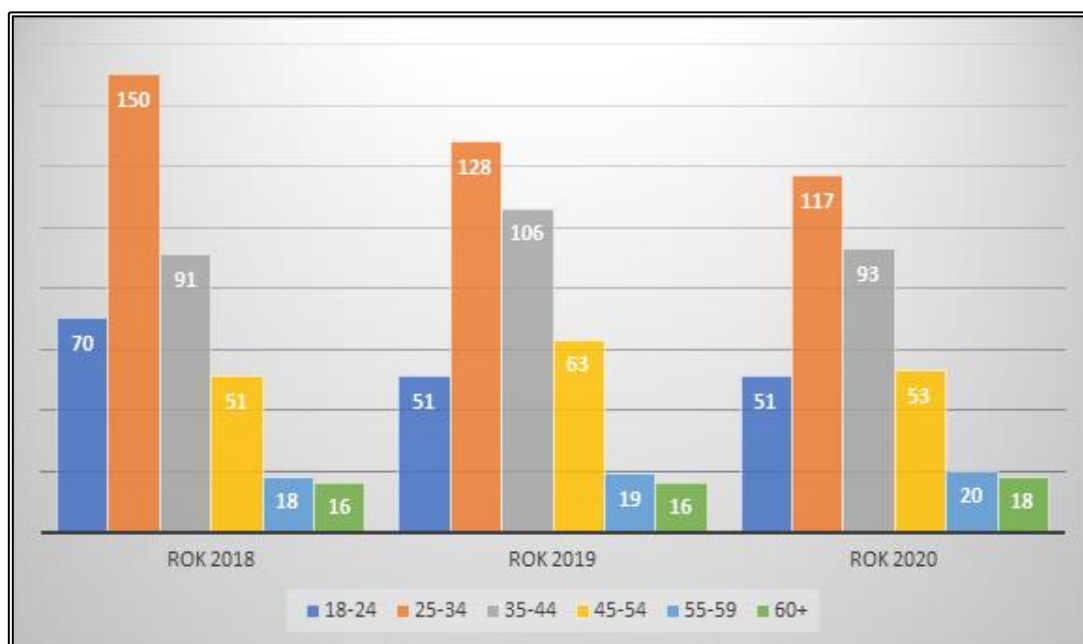
Tabela 22. Procentowy spadek bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn w okresach 2018-2019 i 2019-2020

Okresy	2018-2019	2019-2020
Procentowy spadek bezrobocia wśród kobiet	4,20%	12,28%
Procentowy spadek bezrobocia wśród mężczyzn	1,90%	1,93%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS-u w Wielgim

Spośród osób bezrobotnych w 2020 roku 12,5% było uprawnionych do odbierania zasiłku dla bezrobotnych. Pod względem wieku natomiast osoby bezrobotne znajdowały się w przedziale 25-34 oraz 45-54.

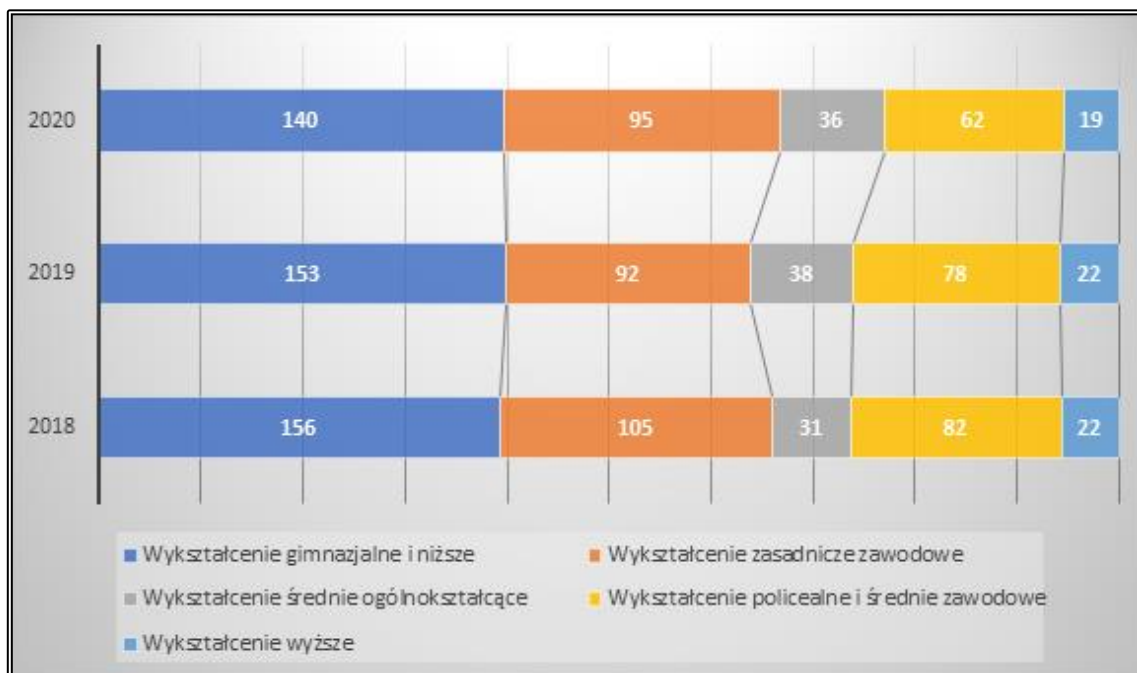
Wykres 5. Struktura bezrobocia na terenie gminy Wielgie z uwzględnieniem przedziałów wiekowych w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS-u w Wielgiem

Pod względem wykształcenia główną grupę osób bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym. Najmniej osób bezrobotnych jest z wykształceniem wyższym.

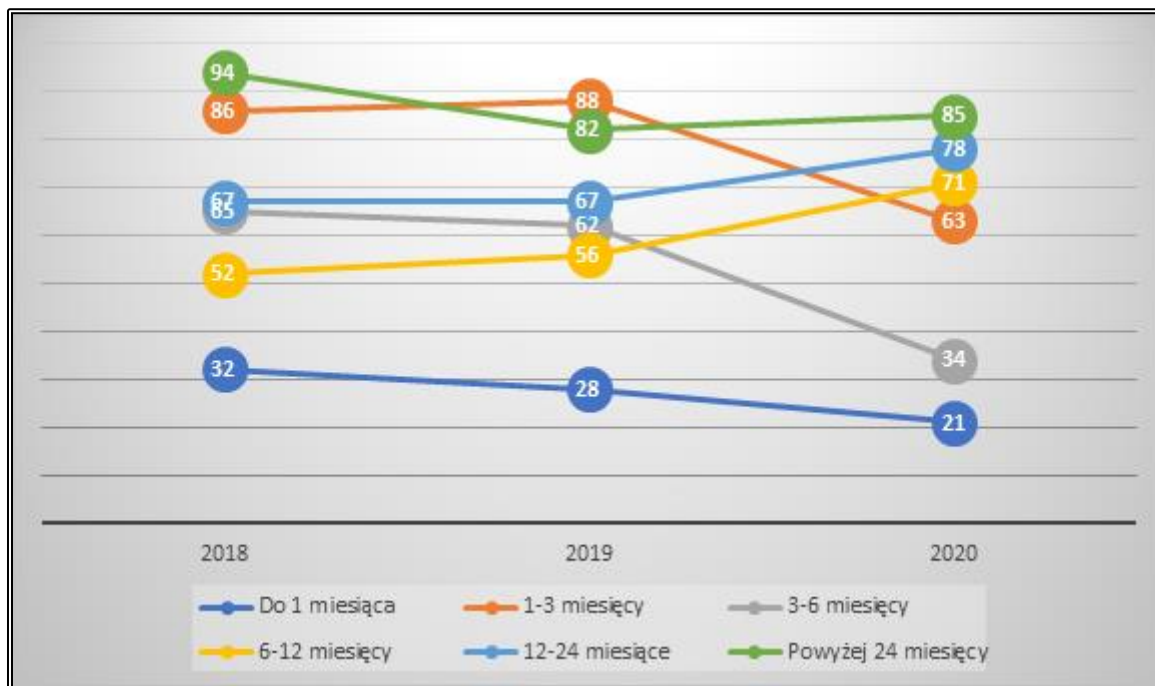
Wykres 6. Rozkład wykształcenia wśród bezrobotnych w przedziale czasowym 2018-2020 na terenie gminy Wielgie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS-u w Wielgiem

Pod względem czasu przebywania na bezrobociu przeważają osoby długotrwale bezrobotne powyżej 24 miesięcy bez pracy. Szczegółowe informacje przedstawia wykres poniżej.

Wykres 7. Liczba bezrobotnych przebywających na bezrobociu w danych okresach w przedziale czasowym 2018-2020 w gminie Wielgie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS-u w Wielkiem

Osoby bezrobotne, nadal stanowią największą grupę osób korzystających z pomocy społecznej. Osoby bezrobotne, które nie mają środków do życia, zagrożone ubóstwem mogą skorzystać z różnych form pomocy społecznej, poczynając od świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych. Pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej podejmują dla tej grupy osób wszelkiego rodzaju działania wspierające, motywujące i informacyjne. Dostarczają informacji dotyczących ofert pomocy i wsparcia, dostępnych nie tylko w miejscu zamieszkania, ale również na terenie całej gminy, powiatu czy też województwa. Motywują osoby bezrobotne do podejmowania działań mających na celu zmianę swojej sytuacji życiowej, znalezienie pracy, w tym pracy dorywczej, sezonowej. Z danych dostarczonych przez GOPS w Wielkiem obserwujemy ciągły spadek liczby rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej z powodu bezrobocia, jak i liczby osób żyjących w tychże rodzinach. Spadek zanotowany odnośnie do liczby rodzin w latach 2018-2020 wyniósł 41,06%, natomiast odnośnie do liczby osób w rodzinach spadek wyniósł 40,52%.

Tabela 23. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - bezrobocie

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Bezrobocie	397	310	234	1 387	1 053	825

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgiem Sprawozdanie z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia za lata 2018-2020

Na terenie gminy realizowane są także prace społecznie użyteczne. Program ten skierowany jest do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Przeciwdziała on wykluczeniu społecznemu. Głównym jego efektem jest czasowa aktywizacja zawodowa bezrobotnych. We współpracy z podmiotami gospodarczymi realizowane są również programy dotyczące wykluczenia społecznego i aktywizacji zawodowej.

We współpracy z podmiotami gospodarczymi realizowane są programy dotyczące wykluczenia społecznego i aktywizacji zawodowej.

Osobami bezrobotnymi w głównej mierze zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Lipnie, który w ramach swoich zadań prowadzi doradztwo zawodowe i dysponuje ofertami pracy.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania pracy, ale również długotrwałe i ciężkie choroby uniemożliwiające lub utrudniające podjęcie pracy.

Tabela 24. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - ubóstwo

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Ubóstwo	268	230	174	901	745	621

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgiem Sprawozdanie z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia za lata 2018-2020

Zgodnie z danymi w powyższej tabeli liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa spadła w latach 2018-2020 o 35,07%, a co za tym idzie spadła również liczba osób objętych wsparciem o 31,08%.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim posiada Sekcję Dodatków Mieszkaniowych i Energetycznych, która przyjmuje wnioski odnoszące się do dodatków mieszkaniowych i energetycznych. Obydwa stanowią ulgę w finansach gospodarstw domowych rodzin ubogich.

Poza wspomnianą wyżej sekcją Ośrodek posiada także Sekcję Dobry Start skupioną wokół pomocy finansowej i materialnej dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz Sekcję Karty Dużej Rodziny, która zajmuje się obsługą formalności wynikających z rejestracji i posiadania tej karty.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim finansuje także posiłki, w tym, w szczególności dla dzieci.⁹

Na terenie gminy działa również Klub Młodzieżowy w Wielgim, którego celem jest wzrost aktywnej integracji społecznej u 12 uczestników projektu poprzez działania Klubu Młodzieżowego na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w zakresie wdrażania rozwiązań z obszaru aktywnej integracji lokalnej u 10 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i 2 osób z otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z obszaru gminy Wielgie w terminie do 31.12.2021 r. Uczestnicy biorą udział w aktywizacji społecznej, poprzez uczestnictwo w poradnictwie psychologicznym, pedagogicznym, terapeutycznym, zajęciach klubu młodzieżowego.

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych

Niepełnosprawność wiąże się z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

Niepełnosprawność kwalifikuje się na podstawie typu choroby i obszaru, jaki ona obejmuje. Orzekanie o niepełnosprawności oraz jej stopniowanie określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2021 r. poz. 857). Rodzaje niepełnosprawności oznaczane są według kodów. Na podstawie tego dokumentu określa się następujące kody dla przyczyn niepełnosprawności:

- 01-U Upośledzenie umysłowe,
- 02-P Choroby psychiczne,
- 03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- 04-O Choroby narządu wzroku,
- 05-R Upośledzenie narządu ruchu,

⁹ Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielgim

- 06-E Epilepsja,
- 07-S Choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T Choroby układu pokarmowego,
- 09-M Choroby układu moczowo-płciowego,
- 10-N Choroby neurologiczne,
- 11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej opieki zdrowotnej oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Do często pojawiających się problemów można zaliczyć: wyczerpanie, wypalenie, depresję, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów).

Osoby niepełnosprawne, potrzebujące pomocy w codziennym funkcjonowaniu mogą skorzystać ze wsparcia w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych (np. rehabilitacja). Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim w razie potrzeby zapewnia dowóz osób niepełnosprawnych i schorowanych do placówek służby zdrowia, na komisje lekarskie itp. Z myślą o osobach niepełnosprawnych ośrodek pomocy uczestniczy w różnych programach, które są skierowane do osób niepełnosprawnych. W 2020 r. GOPS realizował takie programy jak:

- Program „Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych,
- Program „Opieka wytchnieniowa”,
- Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Wielgie od roku 2021 jest Partnerem Programu „Kujawsko-Pomorska Teleopieka”. W ramach partnerstwa 10 osób, w tym osoby

niepełnosprawne otrzymało bransoletki życia – urządzenia alarmująco-monitorujące, które służą do wezwania pomocy w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia.

Podmiotem zajmującym się pomocą osobom niepełnosprawnym jest współpracujący z ośrodkiem pomocy społecznej Dom Dziennego Pobytu w Złowodach. Uczestnicy projektu mają zapewnione kompleksowe wsparcie oparte na różnych formach terapii i aktywizacji. Zajęcia uwzględniają indywidualne potrzeby, oczekiwania i zainteresowania uczestników. Zapewniane są różne formy wsparcia grupowego i indywidualnego, które dla poszczególnych uczestników dobierane są indywidualnie, z uwzględnieniem ich potrzeb i predyspozycji.

W związku z pandemią COVID-19 pracownicy socjalni na bieżąco monitorują środowiska, w których wystąpiła izolacja domowa, bądź kwarantanna. W razie potrzeby udzielają wsparcia osobom niepełnosprawnym.

Wspierając potrzeby edukacyjne dzieci niepełnosprawnych, GOPS zajmuje się ich dowozem na zajęcia lekcyjne do poszczególnych szkół, w tym również szkół mieszczących się poza terenem gminy Wielgie.

Dzieci z zaburzeniami psychicznymi, jeżeli wymaga tego ich stan zdrowia, obejmowane są specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, świadczonymi przez specjalistów z konkretnej dziedziny np. rehabilitant, logopeda, oligofrenopedagog.

Tabela 25. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - osoby niepełnosprawne

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Niepełnosprawność	122	122	88	309	298	227

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgiem Sprawozdanie z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia za lata 2018-2020

Z powyższych danych wynika, że liczba rodzin objętych wsparciem pomocy społecznej z zakresu niepełnosprawności na terenie gminy Wielgie z roku na rok maleje, podobnie jak ilość osób w rodzinach, których ten problem dotyka. W 2018-2020 liczba tych rodzin spadła o 27,67%, a osób w tych rodzinach o 10,36%.

Dla osób dorosłych dotkniętych niepełnosprawnością intelektualną funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej w Nowej Wsi, gdzie świadczone są usługi bytowe, opiekuńczo-pielęgnacyjne i wspomagające wykonywane przez profesjonalny i doświadczony zespół pracowników.

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość),
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość),
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

W wyniku postępującego procesu starzenia się społeczeństwa, wśród beneficjentów pomocy społecznej coraz częściej są osoby starsze, w tym o ograniczonej samodzielności, przewlekłe chore i niepełnosprawne. W obecnym stanie faktycznym i prawnym główny ciężar opieki nad osobami starszymi spoczywa na ich rodzinach i bezpośrednio na Gminie Wielgie w postaci realizacji zadań własnych. Dlatego też jednym z kluczowych zadań spoczywających na Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wielgim staje się zapewnienie odpowiednich usług opiekuńczych dla mieszkańców gminy Wielgie. Osoby starsze mogą skorzystać ze wsparcia w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych (np. rehabilitacja).

Ośrodek pomocy w razie potrzeby zapewnia dowóz osób schorowanych do placówek służby zdrowia, na komisje lekarskie itp.

Z myślą o osobach starszych w 2020 roku GOPS realizował takie programy jak: Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, Program „Opieka 75+” czy też realizowana od 2021 r. „Teleopieka”. GOPS Wielgie jest Partnerem Programu „Kujawsko-Pomorska Teleopieka”. W ramach partnerstwa 10 osób, w tym osoby starsze otrzymały bransoletki życia – urządzenie alarmująco-monitorujące, które służy do wezwania pomocy w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia.

Podmiotem zajmującym się pomocą osobom starszym jest współpracujący z ośrodkiem pomocy społecznej Dom Dziennego Pobytu w Złowodach. Uczestnicy projektu mają zapewnione kompleksowe wsparcie oparte na różnych formach terapii i aktywizacji. Zajęcia uwzględniają indywidualne potrzeby, oczekiwania i zainteresowania osób starszych. Zapewniane są różne formy wsparcia grupowego i indywidualnego, które dla poszczególnych uczestników dobierane są indywidualnie, z uwzględnieniem ich potrzeb i predyspozycji.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje program „Wspieraj Seniora”, który jest odpowiedzią na potrzeby osób w wieku 70 lat i więcej, w zakresie ochrony przed zakażeniem Covid-19, w związku z utrzymującym się stanem epidemii na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Usługa wsparcia polega w szczególności na dostarczeniu zakupów obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze oraz środki higieny osobistej. Senior może również zgłosić potrzebę udzielenia wsparcia w zakresie np. załatwienia drobnych spraw urzędowych. Pomoc dla seniora w ramach w/w programu może być udzielana również w zakresie dostarczania ciepłych posiłków, o ile usługa tego rodzaju nie jest już finansowana z innych źródeł.

W związku z pandemią COVID-19 pracownicy socjalni na bieżąco monitorują środowiska, w których wystąpiła izolacja domowa, bądź kwarantanna. W razie potrzeby udzielają wsparcia.

Tabela 26. Rozkład ludności w przedziale wiekowym 60-85+ na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020

Rok		2018	2019	2020
Liczba ludności ogółem	Ogółem	6 738	6 691	6 712
	Mężczyźni	3 373	3 342	3 340
	Kobiety	3 365	3 349	3 372
Ludność w wieku 60-64 lata	Ogółem	439	453	454
	Mężczyźni	218	212	219
	Kobiety	221	241	235
Ludność w wieku 65-69 lat	Ogółem	269	319	340
	Mężczyźni	137	159	165
	Kobiety	159	160	175
Ludność w wieku 70-74 lata	Ogółem	212	227	239
	Mężczyźni	98	92	101
	Kobiety	114	135	138
Ludność w wieku 75-79 lat	Ogółem	147	140	141
	Mężczyźni	57	63	64
	Kobiety	90	77	77
Ludność w wieku 80-84 lata	Ogółem	118	111	113
	Mężczyźni	33	32	32
	Kobiety	85	79	81
Ludność w wieku 85+lat	Ogółem	116	118	114
	Mężczyźni	23	26	22
	Kobiety	93	92	92
	Ogółem	1 355	1 368	1 401
	Mężczyźni	566	584	603

Rok		2018	2019	2020
Liczba ludności w przedziale wiekowym 60-85+	Kobiety	789	784	798
Odsetek jaki stanowi ludności w wieku 60-85+ w ogóle populacji	Ogółem	20,11%	20,45%	20,87%
	Mężczyźni	16,78%	17,47%	18,05%
	Kobiety	23,45%	23,41%	23,67%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Na terenie gminy występuje zjawisko starzenia się społeczeństwa, co oznacza stopniowe zwiększanie się problemów związanych z trudnościami jakich doświadczają osoby starsze. Liczba kobiet zamieszkujących na terenie gminy we wszystkich analizowanych podgrupach wiekowych przeważa nad liczbą mężczyzn, co oznacza, że mężczyźni generalnie żyją krócej od kobiet.

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najlepiej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony GOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby

rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie gminy w latach 2018-2020 spadła o 31,33%, a liczba osób w rodzinach o 28,23%. W rodzinach niepełnych liczba rodzin objęta pomocą spadła o 45,00%, ale liczba osób w tych rodzinach spadła o 41,75%. W analizowanych latach liczba rodzin wielodzietnych objętych pomocą zmniejszyła się o 7,27%, natomiast liczba osób w tych rodzinach spadła o 10,83%.

Tabela 27. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - bezradność w sprawach wychowawczych

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego:	233	210	160	921	863	661
w tym rodziny niepełne	60	49	33	194	159	113
w tym rodziny wielodzietne	55	58	51	314	320	280

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim Sprawozdanie z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia za lata 2018-2020

Liczba rodzin otrzymująca pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2018 – 2020 zmniejszyła się o 27,27%, a liczba osób w tych rodzinach o 30,37%. W zakresie wielodzietności liczba rodzin objęta wsparciem zmniejszyła się o 26,92%, a liczba osób w tych rodzinach o 29,81%.

Tabela 28. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - potrzeba ochrony macierzyństwa

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Potrzeba ochrony macierzyństwa:	33	31	24	191	172	133
w tym wielodzietność	26	26	19	161	153	113

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim Sprawozdanie z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia za lata 2018-2020

ZASIŁEK RODZINNY ORAZ DODATKI DO ZASIŁKU RODZINNEGO

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Zasiłek przyznawany jest, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł. Natomiast w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

Beneficjent mający prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki:

- dodatek z tytułu urodzenia dziecka,
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA „BECIKOWE”

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, przysługująca na każde urodzone żywe dziecko zależy od dochodu rodziny, który w przeliczeniu na osobę nie może przekroczyć kwoty 1 922 zł. Drugim warunkiem jest dostarczenie zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub położną potwierdzającego pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu (wymóg dotyczy tylko biologicznych rodziców). Wyżej wymienione świadczenie przysługuje na wniosek złożony w terminie do 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie pozostaje bez rozpoznania. Wysokość świadczenia wynosi 1 000 zł i jest ono wydawane jednorazowo.

ZASIŁEK DLA OPIEKUNÓW

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania

oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 111) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego),
- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

1. matce albo ojcu;
2. innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359) ciąży obowiązek alimentacyjny;
3. opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka):
 - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, pod warunkiem, że nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo, gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki nad osobą niepełnosprawną.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1. osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
2. osoba wymagająca opieki:
 - pozostaje w związku małżeńskim,
 - została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
3. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury;
4. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie;
5. na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

ZASIŁEK DLA OPIEKUNA JAKO ŚWIADCZENIE BĘDĄCE REALIZACJĄ WYROKU TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO Z DNIA 5 GRUDNIA 2013 R., SYGN. AKT TK AKT K 27/13

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 111) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego),
- od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego).

ŚWIADCZENIE RODZIELSKIE

Od stycznia 2016 r. świadczenie rodzicielskie należy do katalogu świadczeń rodzinnych. Postępowanie w sprawie przyznania świadczeń rodzicielskich kończy się wydaniem decyzji administracyjnej.

Świadczenie rodzicielskie to wypłacane po urodzeniu dziecka wsparcie finansowe dla rodziców, którzy nie mają uprawnień do zasiłku macierzyńskiego (nie podlegają ubezpieczeniu chorobowemu). Mogą więc z niego skorzystać m.in. studenci, osoby bezrobotne (niezależnie od tego, czy są zarejestrowane w urzędzie pracy, czy nie), osoby pracujące na podstawie umów zlecenia i o dzieło oraz rolnicy.

Zasadniczo świadczenie przysługuje matce dziecka. Świadczenie rodzicielskie przysługuje również ojcu dziecka w przypadku:

- skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka,
- śmierci matki dziecka,
- porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje także:

- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia,

- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia,
- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie wynosi 1 000 zł netto miesięcznie i jest przyznawane niezależnie od dochodu rodziny.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje w następujących przypadkach:

- nie otrzymają go osoby otrzymujące zasiłek macierzyński,
- w momencie, gdy jeden rodzic otrzymuje zasiłek macierzyński, drugi rodzic/opiekun nie będzie mógł skorzystać ze świadczenia rodzicielskiego,
- świadczenie nie będzie przysługiwać również wtedy, gdy rodzice/opiekunowie korzystają z tego typu świadczeń z tytułu urodzeniu dziecka w innych systemach niż powszechny system ubezpieczeniowy (np. funkcjonariusze służb mundurowych) ,
- gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej (w przypadku matki lub ojca lub osoby, która przysposobiła dziecko),
- gdy rodzic/opiekun nie sprawuje lub zaprzestał sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, np. w związku z wykonywaniem pracy zarobkowej uniemożliwiającej sprawowanie tej opieki,
- gdy w związku z wychowywaniem / opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego w okresie urlopu wychowawczego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna,
- gdy osobom uprawnionym do świadczenia rodzicielskiego przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Osoba pobierająca świadczenie rodzicielskie nie może jednocześnie wykonywać pracy, która uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego. Świadczenie wypłaca gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka i przysługuje osobie uprawnionej:

- do ukończenia przez 18 roku życia,
- do ukończenia nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia,
- bezterminowo, jeśli osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość świadczenia uzależniona jest od wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie może być wyższa niż 500 zł na dziecko.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego może otrzymać osoba, która spełnia kryterium dochodowe, które od 1 października 2020 do września 2021 roku wynosi 900 zł na osobę w rodzinie. Świadczenia nie będą przysługiwać w wypadku, gdy:

- osoba uprawniona ukończyła 18 rok życia i nie uczy się w szkole lub szkole wyższej,
- osoba uprawniona ukończyła 25 rok życia i nie legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- dochód na osobę w rodzinie przekracza kryterium dochodowe,
- egzekucja alimentów okazała się skuteczna,
- osoba uprawniona zawarła związek małżeński,
- osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej.

Gmina w każdej chwili może wstrzymać wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego, mimo że jest ono przyznawane na określony okres. Stanie się, to gdy:

- osoba uprawniona odmówi udzielenia bądź nie udzieli w wyznaczonym terminie wyjaśnień, co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń,
- osoba uprawniona odmówi udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzieli informacji nieprawdziwych,
- osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500+”

Gmina Wielgie działa zgodnie z realizowanym na terenie całego kraju programem wsparcia dla rodzin wychowujących dzieci „Rodzina 500 Plus”, który reguluje ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2021 r. poz. 1162). Program polega na wypłacaniu rodzinom świadczeń wychowawczych w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko, co ma zapewnić częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1 lipca 2019 roku programem objęto wszystkie dzieci do 18 roku życia bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Świadczenie to można otrzymać, składając wniosek do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielgim.

ŚWIADCZENIE „DOBRY START”

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim realizuje rządowy program „Dobry start”. Zgodnie z brzmieniem rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061) świadczenie przysługuje raz w roku w kwocie 300 zł na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia. Świadczenie to przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym, opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko oraz osobom uczącym się – raz w roku bez względu na dochód rodziny. „Dobry start” nie przysługuje natomiast dzieciom lub osobom uczącym się umieszczonym w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, bądź na dziecko z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego (zerówka).

USTAWA „ZA ŻYCIEM”

Jest to ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu, opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Świadczenie to przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka posiadającego zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, perinatologii

lub neonatologii. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny towarzyszy rodzinie przez pewien czas, udziela niezbędnego wsparcia, pomaga wprowadzać zmiany w myśleniu i zachowaniu. Wszystko to ma na celu dostosowanie środowiska rodzinnego do prawidłowego rozwoju dzieci i zapewnieniu im niezbędnego bezpieczeństwa.

Zadaniami asystenta rodziny są:

- prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz udzielenia informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a dokładnie w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzenie planu pracy z rodziną we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek Sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Od stycznia 2017 roku zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329) kobieta w ciąży i jej rodzina, w której przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko; kobiety, które otrzymały informacje o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu; kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, a także kobiety, które po porodzie nie oddadzą dzieci do domu dziecka, mają prawo do skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny. Zgodnie z przepisami rodzina jest uprawniona do porad w zakresie:

- przewyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
- wsparcia psychologicznego,
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
- dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

KARTA DUŻEJ RODZINY

Karta Dużej Rodziny to rządowy program finansowany ze środków budżetu państwa, skierowany do rodzin mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, niezależnie od tego, jakim dochodem dysponuje rodzina. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest bezpłatnie, przy czym wyjątek stanowi wydanie duplikatu oraz wydanie karty w formie elektronicznej, w przypadku gdy: członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, wydana już została wyłącznie karta tradycyjna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o kartę elektroniczną albo członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, udostępniona już została karta elektroniczna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o wydanie karty tradycyjnej.

Na terenie gminy Wielgie realizowany jest program Karta Dużej Rodziny – Karty wydawane są w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wielgim po złożeniu odpowiedniego formularza.

PIECZA ZASTĘPCZA

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez państwo i samorządy.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych organ wykonawczy gminy zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wsparcie następuje za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Piecza zastępcza

jest sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu. Objęcie dziecka pieczą zastępczą następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywająca w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej może pozostać w pieczy za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej lub dyrektora placówki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Osoba ta musi spełniać określone warunki:

- kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, u pracodawcy,
- legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Dziecko pozbawione w części lub w całości opieki rodzicielskiej może być umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na terenie gminy Wielgie nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo-wychowawcza ani rodzinny dom dziecka.

3.2.6. Uzależnienia

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który może prowadzić do wzrostu przemocy i przestępczości. Efektem uzależnień może być także izolacja społeczna i problemy finansowe, prowadzące do wykluczenia i ubóstwa. Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo także wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą i/lub zachowaniem dorosłych w ich otoczeniu sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i można je zakupić nawet przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencją, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia.
- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania we wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy społecznych.
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawczym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacji osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje przymus, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków finansowych z przeznaczeniem na gry hazardowe.

Na terenie gminy, co roku sporządzany jest **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** oraz **Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii**. Aktualnie obowiązującymi programami są przyjęte na rok 2021 uchwałą nr XVIII/152/2020 Rady Gminy Wielgie z dnia 27 listopada 2020 roku Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Wielgie na rok 2021.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii są podstawowymi dokumentami określającymi zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie gminy. Programy mają na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

Programy są adresowane do mieszkańców gminy Wielgie, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu i nadużywających alkoholu, osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, a także członków ich rodzin, którzy są bezpośrednio narażeni na przeróżne szkody i zagrożenia wynikające z obecności alkoholu i narkotyków w życiu codziennym. Programy obejmują również działania profilaktyczne skierowane do dzieci oraz młodzieży uczącej się i zamieszkującej na terenie gminy Wielgie. Ich zadaniem jest zapobieganie przedwczesnemu używaniu alkoholu i zażywaniu narkotyków oraz towarzyszącym temu konsekwencjom.

W programach określone zostały następujące cele do zrealizowania:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacji dla osób z problemem używania substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin,
- udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy używania substancji psychoaktywnych,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.

W rozwiązywanie problemów alkoholowych na terenie gminy zaangażowane są: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Pełnomocnik Wójta Gminy ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim, Zespół Interdyscyplinarny, Asystent rodzinny, Placówki Oświatowe, Komenda Powiatowa Policji w Lipnie, Posterunek Policji w Dobrzyniu nad Wisłą, Ośrodek Szkolenia Kierowców „EKSPERT”, Ośrodek Zdrowia w Wielgim i Czarnem.

GOPS w zakresie problemów związanych z uzależnieniami współpracuje z Poradnią Odwykową w Lipnie oraz Całodobowego Oddziału Terapii Uzależnień od Alkoholu przy Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Radziejowie, Przychodni Terapii i Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia przy Zespole Przychodni Specjalistycznych we Włocławku oraz Ośrodka Terapii Uzależnień w Mokowie.

Zadania ujęte w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii są inicjowane przez **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wielgim** powołaną przez Wójta Gminy Wielgie. Realizuje ona zadania z art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119) oraz zadania z art.

10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050).

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wielgim prowadzi m.in. rozpatrywanie wniosków o objęcie leczeniem odwykowym, przeprowadzanie rozmów z osobami z problemem alkoholowym, zobowiązanie do leczenia odwykowego, udzielanie wsparcia, motywowanie do zaprzestania spożywania alkoholu.

W szkołach na terenie gminy działa Punkt Konsultacyjny prowadzony przez Instruktora Terapii Uzależnień – psychoterapeutę (finansowany z GOPS ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Wielgie). Pacjentami są zarówno osoby dorosłe, jak i dzieci. Na spotkania zgłaszają się osoby z różnymi problemami: uzależnienie od alkoholu czy narkotyków, doświadczający przemocy psychicznej, z problemami wychowawczymi, współuzależnieni, z licznymi zaburzeniami, dzieci dorosłych alkoholików i inni.

W latach 2018-2020 Gmina Wielgie poniosła następujące wydatki w celu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

Tabela 29. Wykaz kosztów poniesionych przez Gminę Wielgie na przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii w latach 2018-2020

Koszty poniesione na przeciwdziałanie:	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Alkoholizmowi	53 029,42 zł	66 798,84 zł	40 345,95 zł
Narkomanii	22 077,50 zł	31 819,50 zł	57 534,26 zł

Źródło: Raport o stanie Gminy Wielgie za rok 2018/ 2019/ 2020

Tabela 30. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - Uzależnienia

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Alkoholizm	6	6	4	17	14	5

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim Sprawozdanie z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia za lata 2018-2020

Liczba rodzin, które znalazły się pod opieką GOPS-u w Wielgim ze względu na alkoholizm w latach 2018-2020 spadła o 33,33%, co wiąże się również ze znacznym spadkiem liczby osób.

W latach 2018-2020 GOPS przeprowadził następujące działania związane ze zmniejszaniem zjawiska i skutków alkoholizmu.

Tabela 31. Działania podjęte przez GOPS Wielgie w sprawie zmniejszania zjawiska alkoholizmu i niwelowania jego skutków w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba udzielonych porad prawnych	30	25	20
Liczba udzielonych porad psychologicznych	244	372	535
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	48	37	27
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	38	32	35
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	2	5	1
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	82	108	149
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	732	662	668

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim

Z danych zawartych powyżej wynika, że osoby uzależnione coraz chętniej korzystają z proponowanej pomocy, co widać szczególnie po ilości udzielanych porad psychologicznych, których wartość z roku na rok wzrasta, jak również i liczby osób korzystających z różnych form terapii. Liczba osób zgłaszanych na Komisję zmniejsza się.

Usługi terapeutyczne świadczone są przez psychologa/terapeutę uzależnień z CEDR-MOKOWO Ośrodek Terapii Uzależnień (raz w tygodniu). Są one finansowane z budżetu GOPS ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Wielgie.

W szkołach na terenie gminy działa Punkt Konsultacyjny prowadzony przez Instruktora Terapii Uzależnień – psychoterapeutę (finansowany z GOPS ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Wielgie). Pacjentami są zarówno osoby dorosłe, jak i dzieci. Na spotkania zgłaszają się osoby z różnymi problemami: uzależnienie od alkoholu czy narkotyków, doświadczający przemocy psychicznej, z problemami wychowawczymi, współuzależnieni, z licznymi zaburzeniami, dzieci dorosłych alkoholików i inni.

Pomoc w zakresie uzależnienia od alkoholu świadczy również Stowarzyszenie Trzeźwościowe „SZANSA” mające swoją siedzibę w miejscowości Zaduszniki. Skupia ono osoby, które były lub są leczone z wszelkich uzależnień (alkohol, narkotyki itp.) oraz ich rodziny. W ramach działalności prowadzone są zajęcia terapeutyczne dla osób uzależnionych i współuzależnionych – punkt psychologiczno-konsultacyjny. Zajęcia te finansowane są ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Wielgie.

Realizowane są programy profilaktyczne dla sołectw, jak i programy profilaktyczne dla dzieci i młodzieży ze szkół z terenu gminy Wielgie.

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

GOPS Wielgie obejmuje swoją opieką również osoby bezdomne. Na terenie gminy Wielgie nie ma schronisk, ani mieszkań chronionych, ale jeśli tylko pojawia się problem bezdomności, pracownicy socjalni podejmują się wszelkich starań, aby osobę taką umieścić w schronisku dla bezdomnych, stosowanie do stanu zdrowia potrzebującego wsparcia.

Tabela 32. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - bezdomność

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Bezdomność	7	8	7	12	13	7

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim Sprawozdanie z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia za lata 2018-2020

Na obszarze gminy Wielgie liczba bezdomnych korzystających z pomocy społecznej utrzymywała się na względnie stałym poziomie. Zgodnie z informacjami z GOPS Wielgie pomoc w formie schronienia zabezpieczana jest w 3 schroniskach dla bezdomnych.

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: destrukcja podstawowych funkcji rodziny i konflikty rodzinne. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy;

- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.¹⁰

Wyróżnić można także inne formy przemocy, jak:

- fizyczna – zaliczamy do niej zachowania agresywne, o różnym stopniu nasilenia, odnoszące się do ciała, np. wymierzanie policzków, kopanie itp.,
- seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt),
- psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu itp.,
- ekonomiczna – celowe niszczenie czyjejs własności, pozbawianie jej środków do życia czy też stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, przeglądanie dokumentów, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, itp.

Uchwałą nr XXVIII/161/2016 z dnia 9 grudnia 2016 r. Rada Gminy Wielgie przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wielgie na lata 2017 – 2022, którego celem głównym jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje. Celami szczegółowymi są natomiast, zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy oraz zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Realizacja wyżej wymienionych celów odbywa się przede wszystkim poprzez:

- systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,
- udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgiem realizując zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, współpracuje z: Wójtem Gminy Wielgie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wielgiem, Powiatową Komendą Policji w Lipnie – Posterunek Policji w Dobrzyniu nad Wisłą, Sądem i Prokuraturą, szkołami na terenie Gminy Wielgie oraz placówkami systemu opieki zdrowotnej.

¹⁰ <http://www.niebieskalinia.info>; <https://www.ms.gov.pl>

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119), chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Osoby z gminy Wielgie, które doświadczają przemocy, mogą zgłosić się do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Wielgie, którego celem jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na obszarze gminy.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, pracownicy oświaty, ochrony zdrowia oraz kuratorzy sądowi. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie takie jak m.in.

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

USTAWA ANTYPRZEMOCOWA

Z dniem 30 listopada 2020 roku weszła w życie nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 956) tzw. „ustawa antyprzemocowa”. Jedną z głównych zmian jest przyznanie funkcjonariuszom Policji i Żandarmerii Wojskowej uprawnienia do wydawania wobec sprawcy przemocy nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się do jego bezpośredniego otoczenia. Funkcjonariusz ma prawo je wykorzystać zarówno w przypadku skierowania go bezpośrednio na interwencję do osoby stosującej przemoc domową, jak i w sytuacji, gdy pozyska informacje o niepokojących zdarzeniach od jej ofiary. Do tej pory prawo takie posiadał jedynie prokurator oraz sąd, co prowadziło do sytuacji, że od zgłoszenia popełnienia przestępstwa przemocy w rodzinie do momentu opuszczenia mieszkania przez sprawcę mijało nawet kilka tygodni, w ciągu których sprawca nadal mieszkał razem z ofiarami.

NIEBIESKA KARTA

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, oświatę, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też ochronę zdrowia w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Z racji tego, że osoby będące ofiarami przemocy domowej są często zastraszane pod naciskiem sprawcy i odmawiają podawania jakichkolwiek informacji przeciw swojemu oprawcy, podejmowanie interwencji w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Bardzo istotnym faktem jest to, że nie ma możliwości wycofania ani zmiany informacji zawartych w Karcie, nawet na wniosek osoby pokrzywdzonej. „Niebieska Karta” służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Może ona stanowić również silny dowód w sprawach sądowych. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska Karta” jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

W roku 2018 na terenie Gminy sporządzono 27 Niebieskich Kart, rok później 15, a w roku 2020 19. Oznacza to stopniowy spadek przypadków przemocy wymierzonej w członków rodziny na terenie Gminy, co potwierdzają dane zawarte w tabeli poniżej.

Tabela 33. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - przemoc w rodzinie

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Przemoc w rodzinie	1	1	1	5	5	2

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim Sprawozdanie z udziału świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach wskazano liczbę osób, którym przyznano decyzją świadczenia za lata 2018-2020

Z powyższych danych wynika, że zjawisko przemocy w rodzinie wśród osób korzystających z pomocy finansowej Ośrodka (a w każdym razie tej ujawnionej) jest jednostkowe.

W ramach prowadzonej procedury Niebieskiej Karty na terenie gminy organizowane są spotkania Grup Roboczych w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego. Prowadzone są rozmowy wspierające zarówno osobę dotkniętą przemocą, jak i sprawcę. Środowiska doznające przemocy w rodzinie monitorowane są na bieżąco przez pracowników socjalnych GOPS Wielgie i udzielana jest wszelkiego rodzaju pomoc, jeśli zaistnieje taka potrzeba. Rodzinom dotkniętym przemocą proponowane jest m.in. wsparcie psychologiczne, terapeutyczne, prawne oraz poradnictwo medyczne, zawodowe i rodzinne.

3.2.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gmin są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Obszar gminy Wielgie podlega pod Komendę Powiatową Policji w Lipnie. Najbliższy posterunek Policji znajduje się natomiast w miejscowości Dobrzyń nad Wisłą, który obejmuje swoimi zadaniami miejscowości: Wielgie, Bałdowo, Będzień, Czarne, Józefowo, Kamienne Brody, Orłowo, Płonczyn, Płonczynek, Piaseczno, Rumunki Czerskie, Rumunki Tupadelskie, Suszewo, Suradówek, Tupadły, Teodorowo, Wylazłowo, Zakrzewo, Nowa Wieś, Oleszno, Bętlewo, Zaduszniaki, Złowody, Witkowo, Szczepanki, Rumunki Oleszeńskie, Rumunki Witkowskie, Lipiny, Gołąbki, Chalinek. Na terenie wskazanych miejscowości swoje rejony mają wyznaczone trzej funkcjonariusze Policji.

Do działań priorytetowych dzielnicowych należy przeciwdziałanie zachowaniom patologicznym w postaci spożywania alkoholu, dewastacji mienia i wybryków chuligańskich w rejonie Szkoły Podstawowej w miejscowości Chalin oraz reagowanie na zachowania patologiczne w postaci spożywania alkoholu w rejonie sklepu w miejscowości Płonczyn.¹¹

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020.

Tabela 34. Bezpieczeństwo Publiczne na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba ofiar przemocy domowej, w tym:	99	65	64
- kobiety	47	25	27
- mężczyźni	10	13	7
- dzieci	42	27	30
Liczba sprawców przemocy domowej, w tym:	27	15	19
- kobiety	1	2	2
- mężczyźni	26	13	17
- dzieci	0	0	0
Liczba interwencji domowych, w tym:	98	69	70
- dotyczących przemocy w rodzinie	22	21	19
Liczba przestępstw, w tym:	33	27	25
- kradzież rzeczy obcej	17	9	8

¹¹ <https://lipno.policja.gov.pl>

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
- kradzież z włamaniem	5	3	3
- bójki i pobicia	2	1	2
- uszczerbek na zdrowiu	1	0	1

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim

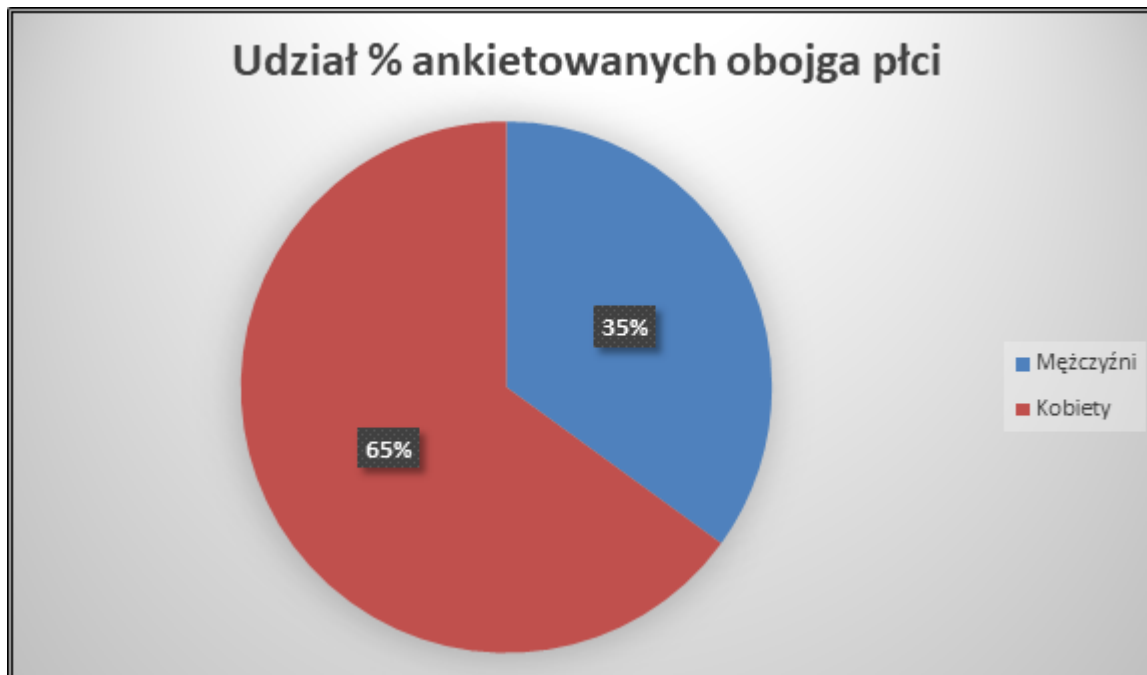
Z przedstawionych danych tabelarycznych wynika, że w większości przypadków, liczba zjawisk przestępczych na terenie gminy rokrocznie ulega zmniejszeniu, co oznacza poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie. Liczba ofiar przemocy domowej w latach 2018-2020 spadła o 35,35%. Spadła też liczba sprawców o 29,63%, a liczba interwencji domowych policji uległa zmniejszeniu o 28,57%. Ogólna liczba przestępstw zmalała o 24,24%.

3.3. Wyniki badania ankietowego

W celu opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Wielgie na lata 2021-2026* na terenie gminy przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie najczęściej występujących według opinii mieszkańców, problemów społecznych oraz kierunków działań prowadzących do ich rozwiązania. Formularz ankietowy składał się z 13 pytań, w tym 12 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego. Ankietowani wyrazili swoją opinię również na temat sytuacji społecznej mieszkańców gminy. Pytania dotyczyły dostępu do ochrony zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień.

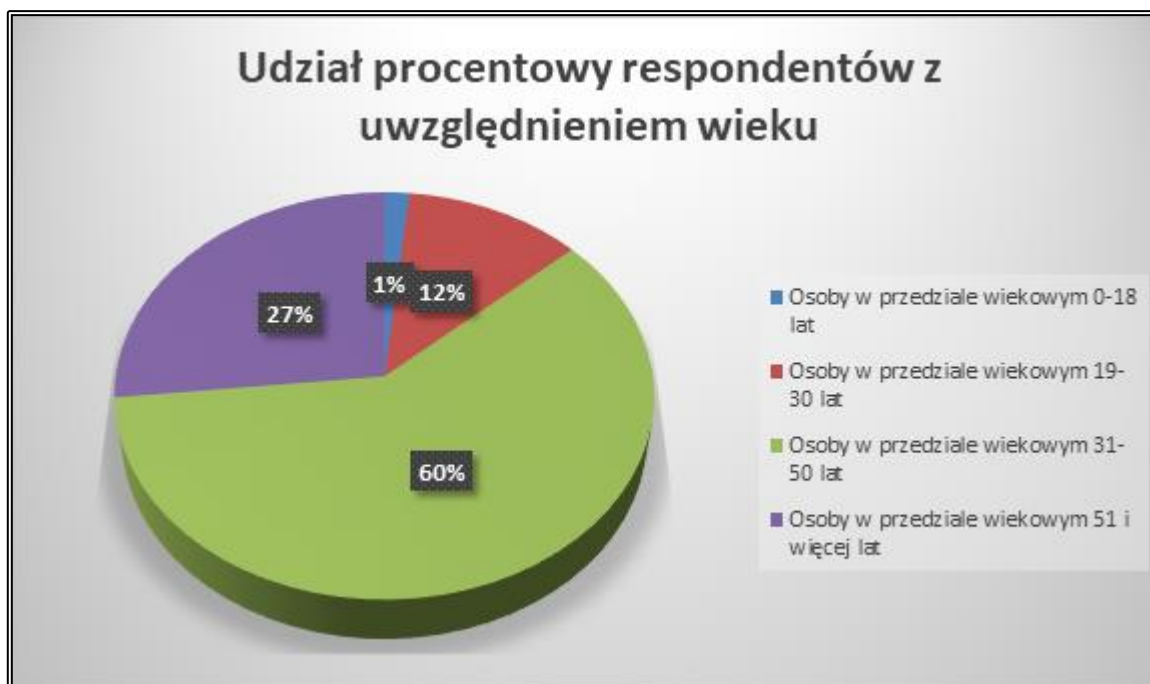
Ankietę wypełniło 60 osób. Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 65%, zaś udział mężczyzn wyniósł 35%.

Wykres 8. Ankietowani według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Wielgie
 Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 31-50 (60,0%), kolejną grupą były osoby w wieku powyżej 50 lat (26,7%) i w przedziale wiekowym 19-30 (11,7%). Osoby poniżej 18 roku życia stanowiły niewielki odsetek (1,7%) wśród respondentów.

Wykres 9. Ankietowani według wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Wielgie

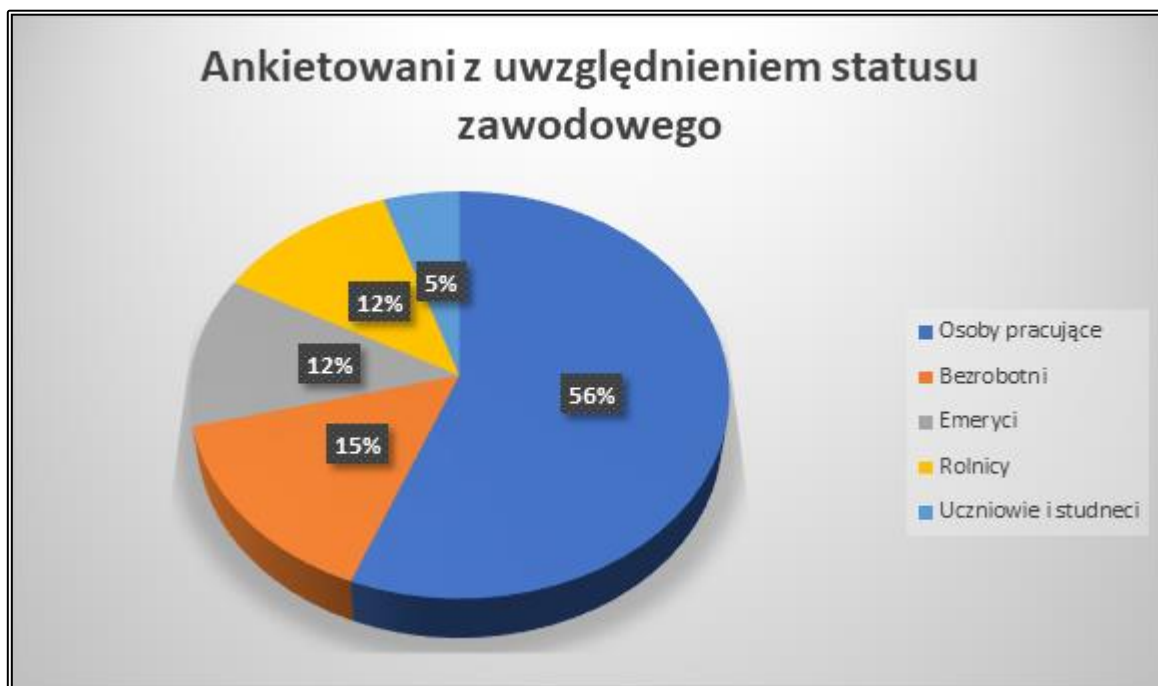
Największą część respondentów stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (36%), następnie osoby z wykształceniem średnim (27%), zasadniczym zawodowym (17%), podstawowym (13%) oraz policealnym (7%).

Wykres 10. Ankietowani według poziomu wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Wielgie. Pod względem statusu zawodowego, największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby pracujące (56%). Mniej licznymi grupami byli niepracujący (15%), emeryci (12%), rolnicy (12%) oraz uczniowie i studenci (5%).

Wykres 11. Ankietowani według statusu zawodowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji przeprowadzonej na terenie gminy Wielgie
Ocena aktualnych warunków życia na terenie gminy wśród mieszkańców jest dość mało zróżnicowana.

Pozytywnie o aktualnych warunkach życia w gminie wypowiedziała się połowa ankietowanych tj. 50%, z czego 32% określiło je jako raczej dobre, 15% raczej dobre, a 3% najbardziej pozytywnie — jako bardzo dobre.

Odsetek negatywnych odpowiedzi był natomiast niewielki, choć znaczący, gdyż 12% respondentów, określiło obecną sytuację jako raczej złą, a 2% jako złą. Żaden z respondentów nie odpowiedział najbardziej negatywnie, że obecne warunki życia mieszkańców w gminie są bardzo złe.

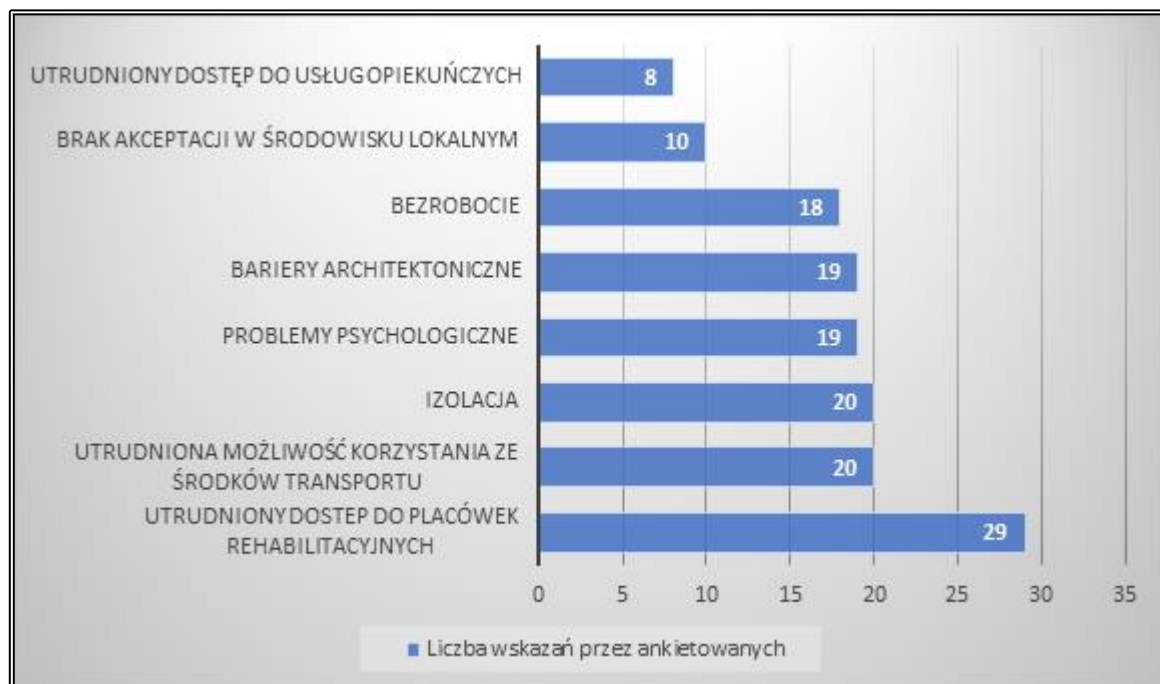
Pozostałe 36% ankietowanych określiła aktualne warunki życia mieszkańców gminy jako średnie.

Wykres 12. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

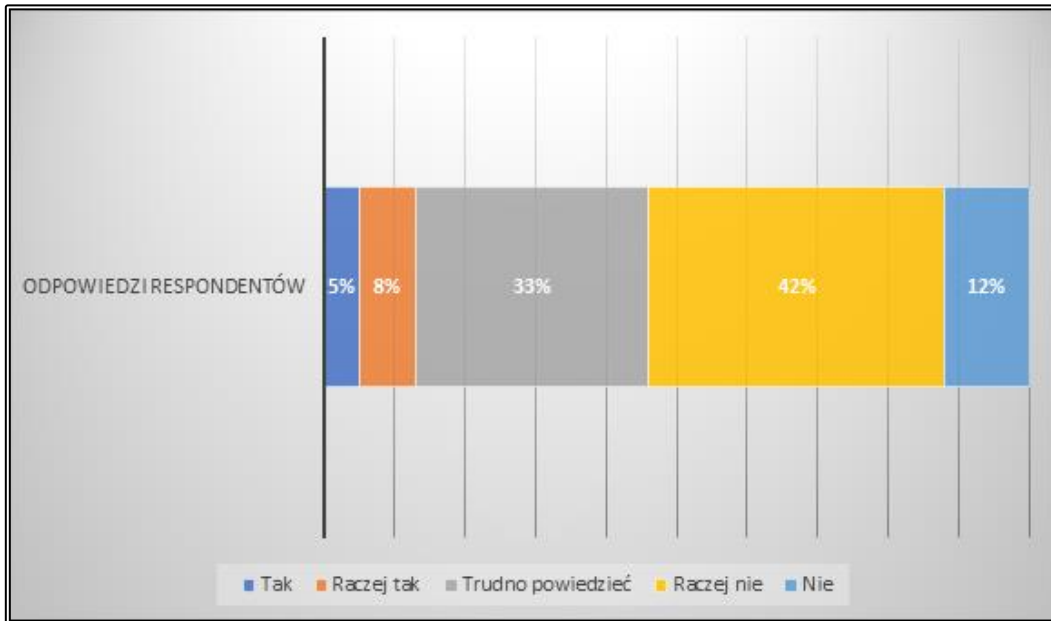
Zdaniem największej liczby ankietowanych najczęstszym problemem społecznym, na które napotykają w swoim życiu mieszkańcy niepełnosprawni, jest utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych, utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu oraz izolacja. Respondenci wskazywali również, w znacznej mierze na: problemy psychologiczne, bariery architektoniczne oraz bezrobocie. Zauważono również problemy z zakresu braku akceptacji w środowisku lokalnym i utrudnionego dostępu do usług opiekuńczych. Reasumując, niezbędne jest prowadzenie na terenie gminy działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i skierowanie dla nich pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej.

Wykres 13. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych wg ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W kolejnym pytaniu ankietowali, oceniali czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych na obszarze gminy jest wystarczająca. Pozytywnie odpowiedziało na to pytanie 8% respondentów, którzy zaznaczyli odpowiedź „raczej tak” oraz 5%, którzy odpowiedzieli „tak”. 33% respondentów nie potrafiła jednoznacznie stwierdzić i ocenić wystarczalność kierowanej oferty pomocy dla osób niepełnosprawnych. Negatywnie na to pytanie odpowiedziała większość ankietowanych. Dla 42% oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej nie wystarczająca, a dla 12% zdecydowanie niewystarczająca.

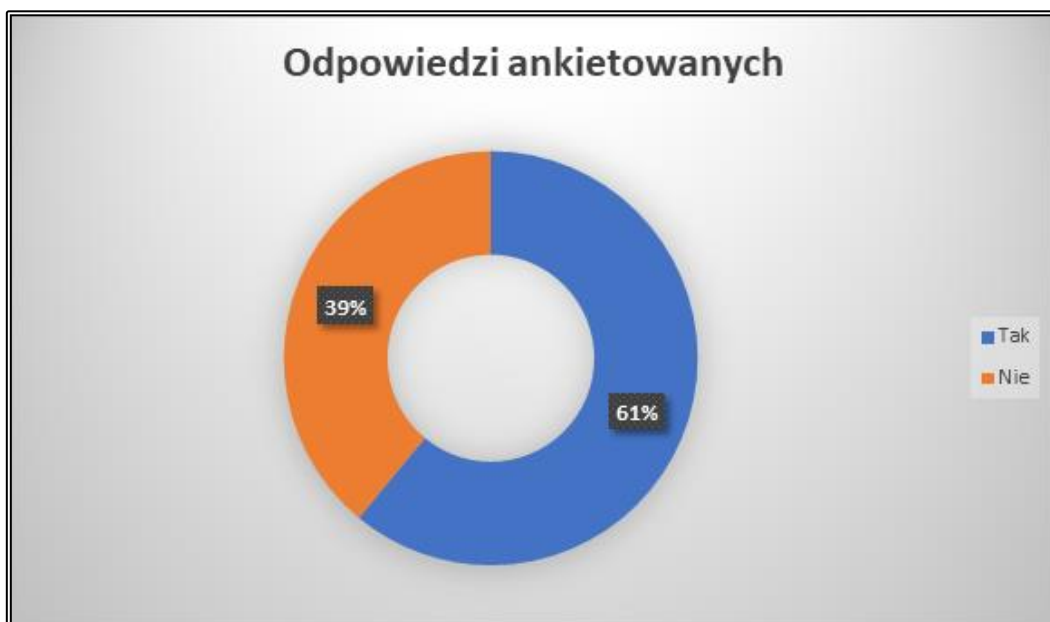
Wykres 14. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy został oceniony pozytywnie przez respondentów, gdyż aż 61% z nich zaznaczyło odpowiedź, że jest on wystarczający. Przeciwnego zdania było pozostałe 39% osób pytanych. Negatywne odpowiedzi argumentowane były przede wszystkim brakiem odpowiedniej ilości placówek specjalistycznych (m.in. rehabilitacyjnych i terapeutycznych) oraz lekarzy specjalistów (m.in. okulisty, ginekologa czy stomatologa).

Wykres 15. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie gminy jest wystarczający?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W kolejnym pytaniu ankietowali, oceniali skalę problemu uzależnień na terenie gminy. Największa część respondentów (50%) wskazała na średni problem uzależnień na ich terenie. 25% na wysoki problem uzależnień, natomiast 22% nie potrafiła określić, jaki jest poziom. Zaledwie 3% ankietowanych wskazało na niski poziom problemu uzależnień na terenie gminy.

Wykres 16. Skala problemu uzależnień na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Kolejne pytanie w kwestionariuszu dotyczyło problemów przemocy domowej na terenie gminy. Poziom wiedzy na temat takich przypadków był zróżnicowany wśród ankietowych. Największa część respondentów (42%) wskazała, że słyszała o takich przypadkach, a 25%, że zna takie przypadki. Łącznie daje to, aż 67% respondentów, którzy spotkali się z problemem przemocy domowej. Pozostała część, tj. 25% wskazała, że nie zna takich przypadków, natomiast 8% zadeklarowało, że nie słyszało o takich przypadkach.

Wykres 17. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy Wielgie

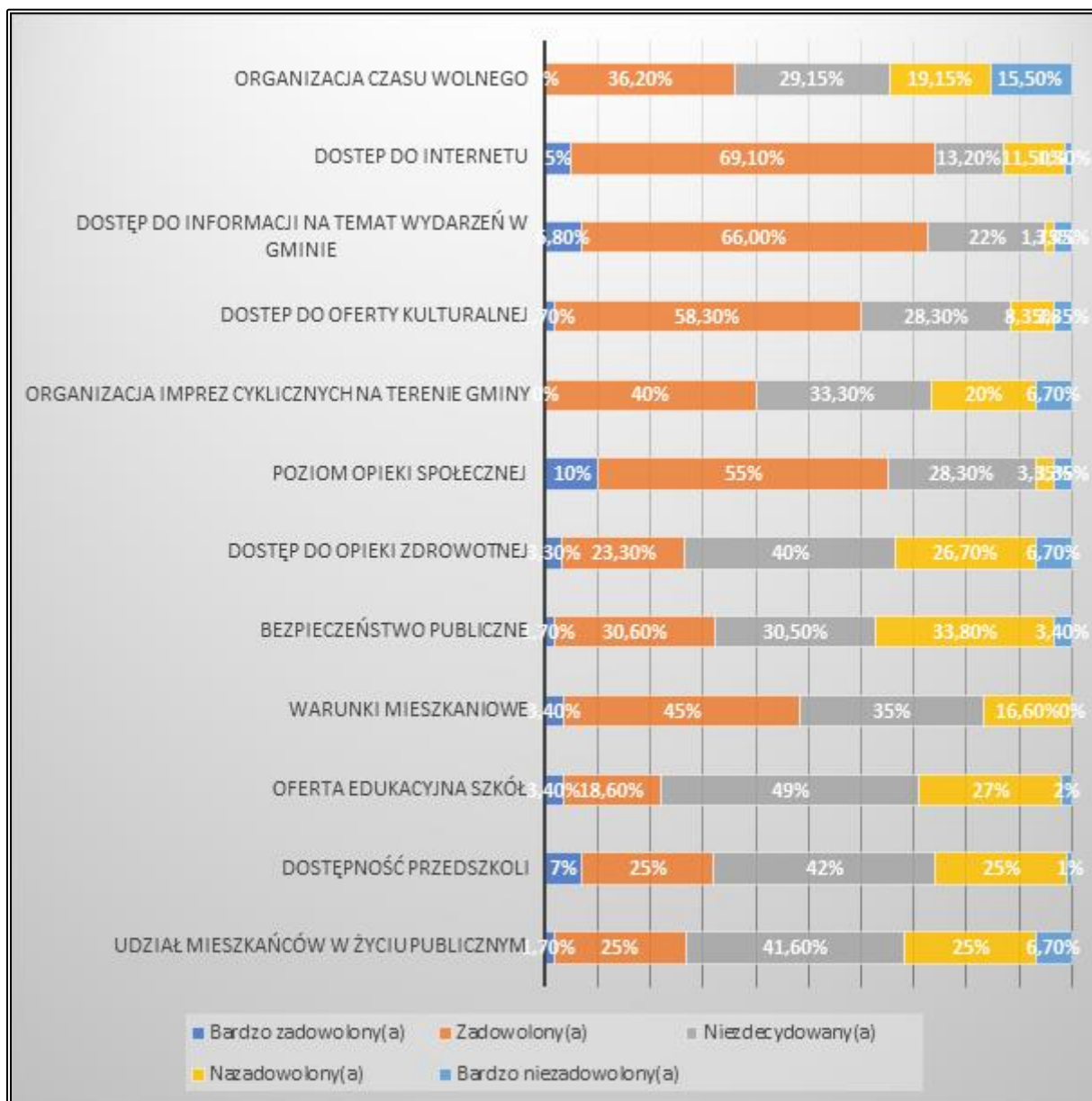
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Wśród dzieci i młodzieży najbardziej dostrzeganym przez ankietowanych problemem są: bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, zaniedbania wychowawcze oraz spożywanie alkoholu i palenie papierosów, co ma związek, z kolejno wskazywanymi kwestiami w zakresie: demoralizacji oraz przestępczości i chuligaństwa. Następnymi w kolejności zjawiskami wskazywanymi przez respondentów są: przemoc ze strony rodziców, narkomania oraz zaniedbania socjalne.

Wykres 18. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Na pytania dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na jakość życia mieszkańców na terenie gminy, wyłączając osoby niezdecydowane, ankietowani przeważnie stwierdzili, że są zadowoleni z obecnych warunków. Największy poziom zadowolenia dotyczył dostępu do Internetu, gdzie zadowolenie wynosiło aż 74,8% oraz z informacji na temat wydarzeń w gminie gdzie zadowolenie w tej sferze wyraziło 72,8% respondentów oraz z poziomu opieki społecznej gdzie zadowolonych było 65% ankietowanych. Natomiast największy poziom niezadowolenia dotyczy przede wszystkim bezpieczeństwa publicznego, gdzie negatywnie wypowiedziało się 37,2% ankietowanych.

Wykres 19. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie gminy Wielgie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W ostatnim pytaniu ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy.

W zakresie wsparcia ubogich respondenci wskazali przede wszystkim na:

- pomoc w znalezieniu pracy,
- dostęp do ofert pracy,
- zbiórki odzieży.

Zdaniem ankietowanych głównymi działaniami, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością to:

- likwidacja barier architektonicznych,

- zorganizowanie dowozu na badania i zabiegi rehabilitacyjne,
- zorganizowanie spotkań umożliwiających integrację ze społecznością,
- zwiększenie dostępu do ośrodków rehabilitacyjnych,
- utworzenie ośrodków czy też poradni specjalistycznych.

W sferze ochrony zdrowia, ankietowani wskazali, że kluczowymi działaniami w zakresie poprawy dostępu do ochrony zdrowia są:

- zwiększenie liczby i dostępu do lekarzy specjalistów w ramach NFZ (m.in. stomatologa),
- zwiększenie liczby lekarzy pierwszego kontaktu,
- rozbudowa komunikacji publicznej, ułatwiającej dostęp do placówek medycznych.

Jako działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom, na jakie narażone są osoby starsze, wskazano przede wszystkim:

- wolontariat na rzecz osób starszych,
- większy dostęp seniorów do opieki zdrowotnej,
- organizacja czasu seniorów w postaci spotkań kulturalnych, edukacyjnych, plastycznych,
- pomoc w dojazdach/ przemieszczaniu się.

W celu poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy zdaniem respondentów powinny zostać podjęte działania przede wszystkim w zakresie:

- utworzenie/przywrócenie posterunku Policji na terenie gminy,
- zwiększenie częstości patroli policji,
- ustanowienie patroli policji i innych służb mundurowych w godzinach wieczornych.

Do pozostałych działań, które będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy, ankietowali wskazali na:

- większa kontrola placówek oświatowych,
- utworzenie placu zabaw dla dzieci,
- zadbanie o organizację czasu wolnego w postaci kół zainteresowań, organizowaniu wycieczek, spotkań, wyjazdów do kina czy teatru.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **S**trengths (silne strony), **W**eaknesses (słabe strony), **O**pportunities (szanse) oraz **T**hreats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- SZANSE – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska;
- ZAGROŻENIA – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi zostać uwzględnione przy planowaniu podejmowanych działań;
- MOCNE STRONY – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności;
- SŁABE STRONY – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej Gminy, jak i jej części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmocnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 35. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> — funkcjonowanie GOPS, który umożliwia mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązanie problemów, okazuje wsparcie, zaspokaja podstawowe potrzeby oraz udziela pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują, — zaangażowanie pracowników GOPS w realizację projektów społecznych, — spadek liczby osób bezrobotnych na terenie gminy, — funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, — funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, — wzrost liczby podmiotów gospodarczych, — zapewnienie dostępu do podstawowej ochrony zdrowia, — dobrze funkcjonujący system oświaty, 	<ul style="list-style-type: none"> — rosnący udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym – narastający problem starzenia się społeczeństwa, — ujemne saldo migracji w ciągu ostatnich lat, — ujemny przyrost naturalny, — występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług, — występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych, — utrudniony dostęp do placówek specjalistycznych, rehabilitacyjnych, — niska aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców, — niewystarczająca oferta kulturalno-rozrywkowa.

<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej, — funkcjonowanie wielu programów pomocy, np. „Posiłek w szkole i w domu”, — wsparcie dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, — działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych udzielających się w zakresie pomocy społecznej, — funkcjonowanie Ośrodka Kultury i Biblioteki, który zapewnia mieszkańcom dostęp do kultury; — dostęp do oferty sportowej i rekreacyjnej (funkcjonowanie licznych stowarzyszeń i klubów sportowych), — obecność instytucjonalnego wsparcia dla osób niepełnosprawnych takich, jak Dom Dziennego Pobytu w Złowodach, — funkcjonowanie Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Suradówku. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> — dotacje ze środków zewnętrznych, — nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym, — wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej, — efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja tych działań, — kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, — rosnąca aktywność i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów, — rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> — starzenie się społeczeństwa, — migracja społeczeństwa do większych miast, — bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych, — brak współpracy w kontekście pomocy społecznej między gminami, — konkurencja między gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji, — wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich działaniami w tej kwestii, — izolowanie się osób starszych, — zjawisko „dziedziczenia biedy” i wyuczzonej bezradności, — postępujące rozwarstwienie społeczne w zakresie zamożności mieszkańców gminy.

Źródło: Opracowanie własne

4. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Wielgie została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych:

**„GMINA WIELGIE MIEJSCEM PRZYJAZNYM I OTWARTYM DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH,
SENIORÓW, RODZIN I DZIECI”**

Przedstawiona wyżej wizja rozwoju społecznego skupia się na potrzebach osób niepełnosprawnych, seniorów oraz rodzin z dziećmi, gdyż to tych grup społecznych w największym stopniu dotyczą obecne na terenie gminy problemy z obszaru społecznego wykazane w rozdziale trzecim niniejszego dokumentu.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników GOPS oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano **następujące obszary priorytetowe:**

1. Rodzina;
2. Niepełnosprawność;
3. Problemy osób starszych;

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 36. Cele strategiczne SRPS

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
1.	Rodzina	<u>Cel strategiczny 1.</u> Poprawa warunków życia rodzin ze szczególnym uwzględnieniem warunków życia dzieci do lat trzech.
2.	Niepełnosprawność	<u>Cel strategiczny 2.</u> Poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych poprzez włączenie ich do społeczności lokalnej.
3.	Problemy osób starszych	<u>Cel strategiczny 3.</u> Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.

Źródło: Opracowanie własne

5. Kierunki niezbędnych działań

W celu urzeczywistnienia założeń Strategii niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Działanie te wyrażono w postaci kierunków działań, które stanowią także cele operacyjne dla przyjętego celu głównego.

Tabela 37. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Kierunki działań
<p><u>Cel strategiczny 1.</u> Poprawa warunków życia rodzin ze szczególnym uwzględnieniem warunków życia dzieci do lat trzech</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie godnych warunków bytowych rodzinom z dziećmi oraz informowanie o przysługujących świadczeniach i formach wsparcia społecznego, — Pomoc rodzinom w pokonaniu trudności opiekuńczo-wychowawczych — Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin — Ścisła współpraca z ośrodkami edukacyjnymi w celu wczesnego wykrywania i przeciwdziałania problemom środowiskowym, ze szczególnym naciskiem na patologie mające miejsce w środowisku domowym, — Rozbudowa infrastruktury technicznej i instytucjonalnej przyjaznej dzieciom i młodzieży, która realizowałaby faktyczne potrzeby rozwojowe.
<p><u>Cel strategiczny 2.</u> Poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych poprzez włączenie ich do społeczności lokalnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych,

Cel strategiczny	Kierunki działań
	— Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą.
<p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej</p>	<p>— Rozwój środowiskowych i stacjonarnych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom,</p> <p>— Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych poprzez zaangażowanie ich w inicjatywy lokalne,</p> <p>— Organizacja lokalnych Klubów Seniora, wspierających zainteresowania członków oraz dających im poczucie przynależności grupowej.</p>

Źródło: Opracowanie własne

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem,
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów, niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami,
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji,
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia,
- wzrost atrakcyjności gminy Wielgie jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi, niepełnosprawnych i seniorów miejsca życia,
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- zwiększenie stopnia integracji społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i niepełnosprawnych.

6. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2021-2026.

6.1. Prognoza demograficzna

Na podstawie danych historycznych z GUS dotyczących liczby ludności w latach 2010-2020 opracowano prognozę liczby ludności w kolejnych latach na terenie gminy Wielgie. Szacuje się, że w kolejnych latach liczba ludności spadnie o 0,67%.

Tabela 38. Prognozowane zmiany w liczbie ludności na terenie gminy Wielgie w latach 2022-2026

Rok	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Ogólna liczba ludności	6 703	6 694	6 685	6 676	6 667	6 658

Źródło: Opracowanie własne

6.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026 będzie wzrost zaufania mieszkańców, w tym beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczegółowo określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 39. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób bezrobotnych, — zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez reintegrację zawodową i społeczną,
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej w wyniku ubóstwa, — zmniejszenie liczby rodzin ubogich, — rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej,
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> — zapewnienie udziału osobom niepełnosprawnym w wydarzeniach współorganizowanych przez GOPS, — zwiększenie szans osób niepełnosprawnych poprzez reintegrację zawodową i społeczną,
Problemy osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> — wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, — wzrost liczby osób zatrudnionych sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — poprawa samopoczucia osób starszych oraz zmniejszenie poczucia osamotnienia.
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, — spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, — rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie,

Problem społeczny	Prognoza zmian
	— zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą,
Uzależnienia	— zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień, — spadek liczby osób uzależnionych,
Bezdomność	— likwidacja zjawiska bezdomności.

Źródło: Opracowanie własne

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII

Realizowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej gminy, przy czym bezpośrednim realizatorem celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim.

Programy i projekty muszą być analogiczne do założeń Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Skuteczne wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie opierało się na poniżej przedstawionych założeniach. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gmina Wielgie.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgim.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026* obejmują lata 2021-2026, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy finansowane z jego dochodów;
- środki przekazane Gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

MONITORING

Proces monitoringu wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Wdrażanie Strategii będzie monitorowane na bieżąco w trakcie wykonywania merytorycznych obowiązków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielgim. **Ocena stopnia realizacji Strategii będzie dokonywana corocznie, przy sprawozdaniu z działalności GOPS.** Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

Realizacja niniejszej Strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym m.in.:

1. w obszarze społecznym:
 - struktura demograficzna mieszkańców;
 - przyrost naturalny;
 - saldo migracji;
 - liczba beneficjentów pomocy społecznej;
 - powody korzystania z pomocy;
 - formy udzielanej pomocy.
2. w obszarze gospodarczym:
 - liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
 - liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Ponadto monitorowana będzie liczba programów i projektów przyjętych do realizacji, a także ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy, Komendy Powiatowej Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS

i GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych.

Monitorowanie umożliwi:

- bieżącą ocenę wykonywania programów, osiągnięcia celów i realizacji zadań,
- prognozowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,
- podjęcie czynności naprawczych i zabezpieczających,
- informowanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.

EWALUACJA

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii, np. wskaźników realizacji celów i zadań.

Zadaniem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielgim będzie sporządzenie raportu monitoringowego, ukazującego stan realizacji Strategii. Będzie on wykonywany na podstawie rocznych danych. Raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie gminy.

Wyznacznikiem realizacji celów strategicznych będzie przede wszystkim stopień zadowolenia mieszkańców z jakości życia. Owa jakość będzie sprawdzana na podstawie weryfikatorów zawartych w tabeli poniżej. Oprócz tego, wskaźnikiem monitorującym zachodzące zmiany, będzie również zmniejszająca się liczba beneficjentów pomocy społecznej.

Tabela 40. Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów

Cel strategiczny	Wskaźniki realizacji działania
<p><u>Cel strategiczny 1.</u> Poprawa warunków życia rodzin ze szczególnym uwzględnieniem warunków życia dzieci do lat trzech</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin pobierająca świadczenia rodzinne, – kwota udzielonych świadczeń, – wartość udzielonych świadczeń niepieniężnych, – liczba rodzin objętych pomocą, – liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, – liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną – liczba rodzin korzystających z poradnictwa, – liczba dzieci uczestnicząca w programach aktywizujących, – liczba dzieci objętych wsparciem GOPS

Cel strategiczny	Wskaźniki realizacji działania
<p>Cel strategiczny 2. Poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych poprzez włączenie ich do społeczności lokalnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób pobierająca świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne, – liczba rodzin pobierająca zasiłek dla opiekunów; – liczba rodzin/osób sprawująca opiekę nad chorym członkiem rodziny, będącym osobą niepełnosprawną (zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy), – liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego w ramach pomocy społecznej, – liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym przyznano pomoc usługową, – liczba osób objętych usługami specjalistycznymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi, – liczba osób sprawujących opiekę nad osobami niepełnosprawnymi.
<p>Cel strategiczny 3. Poprawa warunków życia osób starszych poprzez aktywizację w społeczności lokalnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób zatrudnionych przez GOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — liczba wolontariuszy zajmujących się osobami starszymi, — liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych, — liczba osób starszych objęta bezpośrednią pomocą w ramach projektów, — liczba spotkań integracyjnych.

Źródło: Opracowanie własne

OCENA RYZYKA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych poddana została analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami.

Ponadto przyjęcie tej Strategii istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza będzie przeprowadzana także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyka, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację założeń strategicznych.

9. Powiązanie Strategii z dokumentami strategicznymi wyższej rangi oraz z dokumentami na szczeblu lokalnym

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju gminy i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu, jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy Unii Europejskiej.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższej rangi, a także z dokumentami lokalnymi.

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) została przyjęta uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260).

Jest to dokument strategiczny na szczeblu krajowym, przedstawia wyzwania, jakie stoją przed polską gospodarką (tzw. pułapki rozwojowe), a także zarysowuje przykładowe instrumenty gospodarcze, finansowe i instytucjonalne, koncentrując propozycje działań wokół pięciu filarów rozwojowych. Prezentuje on nowe podejście do polityki gospodarczej, a także inicjatywy kluczowe dla realizacji założeń przyjętych w Planie.

W Strategii zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych. Stanowi ona podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym obowiązujących dokumentów strategicznych (strategii, polityk, programów) oraz weryfikacji pozostałych instrumentów wdrożeniowych.

Dokument ten zawiera cele szczegółowe, w tym Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026 jest spójna z wyżej wymienionym celem, a konkretnie z obszarem interwencji nazwanym „Spójność społeczna”.

STRATEGIA DEMOGRAFICZNA 2040 – PROJEKT

Projekt Strategii Demograficznej 2040 to pierwszy w Polsce kompleksowy dokument mierzący się z niekorzystnymi trendami w obszarze demografii. Jej strategicznym celem jest wyjście z pułapki niskiej dzietności i zbliżenie się do poziomu dzietności gwarantującego zastępowalność pokoleń.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów szczegółowych i kierunków działania:

- cel szczegółowy: wzmacnianie rodziny:
 - kierunek działania: zabezpieczenie finansowe rodzin.
- cel szczegółowy: znoszenie barier dla rodziców chcących mieć dzieci:
 - kierunek działania: rozwój form opieki nad dziećmi,
 - kierunek działania: rozwój infrastruktury i usług potrzebnych rodzinom.

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 została przyjęta uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030” (M.P. 2019 poz. 1060).

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie następujących celów głównych, szczegółowych i kierunków działań:

- Cel główny: Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
 - Cel szczegółowy 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
 - Kierunek działania 1.5.: Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów

- Cel szczegółowy 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
 - Kierunek działania 3.3.: Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO 2030

Celem głównym Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Odpowiada to celowi szczegółowemu II Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR): Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, przede wszystkim w obszarze „Spójność społeczna”. Cel nawiązuje także do zagadnień wymienionych w ramach obszaru horyzontalnego SOR „Kapitału ludzki i społeczny”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią w zakresie Celu szczegółowego 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

KRAJOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU. AKTUALIZACJA 2021-2027, POLITYKA PUBLICZNA Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 został przyjęty uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą „Krajowy Program Przeciwdziałaniu Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” (M.P. 2021 poz. 843).

Jest to dokument ustanowiony w celu realizacji polityki publicznej w obszarach związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu zawartych w średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, jak również nawiązujący do problematyki ubóstwa i wykluczenia zawartych w innych dokumentach strategicznych.

Celem głównym Programu jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Cel ten jest tożsamy z celem nr 4 wskazanym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, gdyż KPPUiWS jako polityka publiczna stanowi rozwinięcie i uzupełnienie Strategii w tym konkretnym obszarze.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026 jest spójna z wyżej wymienionym Programem w zakresie celów szczegółowych numer 1 i 2, to jest kolejno zmniejszenie zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem wśród dzieci i młodzieży oraz zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

KRAJOWY PROGRAM ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ DO 2023 ROKU. EKONOMIA SOLIDARNOŚCI SPOŁECZNEJ – PROJEKT

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej – Projekt został przyjęty uchwałą nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej” (Dz.U. Poz. 214).

Cel główny powyższego Programu brzmi „Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026 jest spójna z wyżej wymienionym Programem w zakresie celu szczegółowego 2, to jest zwiększenia liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

STRATEGIA NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI 2021-2030

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 została przyjęta uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 (M.P. 2021 poz. 218).

Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest stanowi wypełnienie wymogów tak zwanej warunkowości podstawowej. Przewiduje ona działania z zakresu wzmocnienia koordynacji polityki państwa w obszarze niepełnosprawności. Strategia stanowi również jedno z narzędzi realizacji celu szczegółowego SOR pt. „Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony”. Działania przewidziane w Strategii stanowią odpowiedź na wyzwanie ustanowione w ramach celu szczegółowego SOR: „Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu”.

Celem głównym Strategii jest włączenie społeczne i zawodowe osób z niepełnosprawnościami. Oznacza to, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026 jest spójna z wyżej wymienioną Strategią.

STRATEGIA ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH, POLITYKA PUBLICZNA NA LATA 2021–2035 – PROJEKT

Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035 – Projekt jest dokumentem, którego aktualnie obowiązującą wersją jest ta z września roku 2021. Jest to dokument szczebla krajowego określający politykę państwa względem usług społecznych oraz kierunku ich rozwoju, z uwzględnieniem warunków otoczenia, takich jak np. demografia.

W dokumencie przyjęto cele strategiczne oraz szczegółowe spójne ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026 w brzmieniu:

- Cel strategiczny: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci
 - Cel szczegółowy nr 1: Rozwój usług profilaktycznych i bezpośrednich usług środowiskowych wspierających dzieci i rodzinę
- Cel strategiczny: Zbudowanie skutecznego i trwałego systemu opieki długoterminowej świadczącego skoordynowane usługi społeczne i zdrowotne
 - Cel szczegółowy nr 2: Wsparcie rodziny realizującej opiekę długoterminową
 - Cel szczegółowy nr 3: Rozwój środowiskowych form wsparcia opieki długoterminowej
- Cel strategiczny: Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia sprawności
 - Cel szczegółowy nr 2: Wsparcie rodziny realizującej opiekę nad osobą z niepełnosprawnościami, w tym wsparcie w zakresie realizacji usług
 - Cel szczegółowy nr 4: Usamodzielnienie mieszkańców instytucji opieki całodobowej.

STRATEGIA ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO (WSPÓŁDZIAŁANIE, KULTURA, KREATYWNÓŚĆ)

2030

Strategia (dalej SRKS) przyjęta została uchwałą nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. 2020 poz. 1060).

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,
2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne.

Działania skierowane do mieszkańców gminy Wielgie, w szczególności beneficjentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wielgiem, będą miały wpływ na osiągnięcie wyżej wymienionych założeń, a zwłaszcza na zwiększenie aktywności i wzrost poziomu umiejętności wspomagających rozwój kapitału społecznego.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ została przyjęta uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+.

Strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem, który opracowuje Samorząd Województwa w celu wyznaczenia kierunków rozwoju województwa na najbliższe lata (ta strategia obejmuje okres do roku 2030, choć niektóre działania kontynuowane będą także po tym roku, stąd do jej nazwy dodano symboliczny znak „+”). Kierunki te są następnie realizowane poprzez bardzo różne działania władz, ale także innych podmiotów zainteresowanych rozwojem.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026 jest spójna z zawartą w Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego celem głównym 2 w obszarze „Społeczeństwo” w brzmieniu „Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo” oraz z celem operacyjnym tegoż celu głównego „Rozwój wrażliwy społecznie”.

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU LIPNOWSKIEGO

Strategia rozwoju powiatu lipnowskiego została przyjęta uchwałą nr 33/KSPL/2021 Komitetu Sterującego Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego z dnia 15.02.2021r. w sprawie: aktualizacji Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Lipnowskiego oraz listy projektów stanowiących jej integralną część. Jest to 19 wersja ORSG dla powiatu lipnowskiego.

Do priorytetów inwestycyjnych zawartych w strategii rozwoju powiatu lipnowskiego należy „Aktywizacja przeciwko zagrożeniom społecznym”, dla którego to priorytetu wyznaczono następujące kierunki działań:

- budowa sprawnego systemu wsparcia jednostki i rodziny w kryzysie,
- włączenie społeczne grup zagrożonych,
- rozbudowa systemu opieki nad dziećmi.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026 jest spójna w działaniami zapisanymi powyżej, co oznacza jej spójność ze strategią rozwoju powiatu lipnowskiego.

PROJEKT STRATEGII ROZWOJU GMINY WIELGIE NA LATA 2021-2030

Strategia rozwoju jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń, implikując przejście ze stanu istniejącego do pożądanego, wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia rozwoju stanowi najważniejszy dokument przygotowywany przez samorząd gminny, który określa priorytety i cele rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki. Ten dokument strategiczny stanowi również podstawę do opracowania i wdrażania projektów współfinansowanych m.in. ze środków zewnętrznych.

W ramach celów strategicznych i operacyjnych Strategia Rozwoju Gminy Wielgie na lata 2021-2030 wyszczególniono między innymi:

- Cel strategiczny 1. Wzrost jakości życia mieszkańców i zapewnienie atrakcyjnego miejsca do zamieszkania
 - Cel operacyjny 1.2. Podnoszenie jakości świadczonych usług publicznych oraz wzrost aktywności społecznej mieszkańców.
 - Cel operacyjny 1.3. Wysoka jakość opieki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026 jest spójna w działaniami zapisanymi powyżej, gdyż zaplanowane działania mają na celu poprawę świadczenia usług społecznych dla osób, które najbardziej wymagają wsparcia na terenie gminy.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY WIELGIE NA LATA 2016-2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2023

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wielgie na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2023 został przyjęty na mocy uchwały nr XII/100/2020 Rady Gminy Wielgie z dnia 24 stycznia 2020 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Wielgie na lata 2021-2026 jest spójna z Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Wielgie na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2023. W Programie wskazano kierunek działań o brzmieniu: „Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, w szczególności osób starszych”. W Strategii również uwzględniono wsparcie i aktywizację mieszkańców, w tym osób starszych.

10. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych została opracowana z uwzględnieniem bieżących potrzeb społecznych. Planowane sposoby zaspokajania tych potrzeb są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, ale także edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień, bezpieczeństwa czy sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej.

W myśl ustawy o pomocy społecznej podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem lokalnym.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z określonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegała

okresowym weryfikacjom i niezbędnym aktualizacjom związanym ze zmieniającą się sytuacją społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców i przepisami prawa. Różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna wpłynąć na wzrost jakości życia mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych, niepełnosprawnych, rodzin i dzieci.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Spis tabel, rysunków i wykresów

Tabela 1. Liczba ludności w gminie Wielgie w latach 2018-2020	11
Tabela 2. Ludność gminy Wielgie w latach 2018-2020 wg grup ekonomicznych	12
Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w Gminie Wielgie w latach 2018-2020	14
Tabela 4. Migracja na pobyt stały w Gminie Wielgie w latach 2018-2020	15
Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020	16
Tabela 6. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Wielgie w latach 2018-2020	17
Tabela 7. Liczba podmiotów gospodarczych według sekcji DPK w roku 2020 w gminie Wielgie	18
Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Wielgie w latach 2015-2019	19
Tabela 9. Opieka zdrowotna na terenie gminy Wielgie	20
Tabela 10. Dzieci w wieku przedszkolnym w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego na terenie gminy Wielgie w latach 2015-2019	21
Tabela 11. Wyniki egzaminów gimnazjalnych na terenie gminy Wielgie w latach 2017-2019 (zestawy standardowe)	22
Tabela 12. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w [%] dla szkół na terenie gminy Wielgie, powiatu lipnowskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2019-2021	24
Tabela 13. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020	25
Tabela 14. Liczba imprez kulturalnych oraz ich uczestnicy na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020	27
Tabela 15. Grupy artystyczne, koła, kluby i sekcje kulturalne oraz liczba ich członków na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020	27
Tabela 16. Księgozbiór oraz liczba czytelników biblioteki na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020	28
Tabela 17. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020	34
Tabela 18. Liczba rodzin i osób jakim Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wielgiem opiekował się w latach 2018-2020	35
Tabela 19. Przyczyny znalezienia się rodzin pod opieką GOPS-u w Wielgiem	35
Tabela 20. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Wielgie	40
Tabela 21. Charakterystyka bezrobocia na terenie gminy Wielgie w przedziale czasowym 2018-2020	42
Tabela 22. Procentowy spadek bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn w okresach 2018-2019 i 2019-2020	43
Tabela 23. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - bezrobocie	46
Tabela 24. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - ubóstwo	46
Tabela 25. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - osoby niepełnosprawne	49
Tabela 26. Rozkład ludności w przedziale wiekowym 60-85+ na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020	51
Tabela 27. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - bezradność w sprawach wychowawczych	53
Tabela 28. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - potrzeba ochrony macierzyństwa	53
Tabela 29. Wykaz kosztów poniesionych przez Gminę Wielgie na przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii w latach 2018-2020	66
Tabela 30. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - Uzależnienia	66

Tabela 31. Działania podjęte przez GOPS Wielgie w sprawie zmniejszania zjawiska alkoholizmu i niwelowania jego skutków w latach 2018-2020.....	67
Tabela 32. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - bezdomność	68
Tabela 33. Pomoc społeczna na terenie gminy Wielgie – zadania własne Gminy w latach 2018-2020 - przemoc w rodzinie.....	71
Tabela 34. Bezpieczeństwo Publiczne na terenie gminy Wielgie w latach 2018-2020.....	72
Tabela 35. Analiza SWOT	85
Tabela 36. Cele strategiczne SRPS.....	87
Tabela 37. Kierunki niezbędnych działań	87
Tabela 38. Prognozowane zmiany w liczbie ludności na terenie gminy Wielgie w latach 2022-2026..	89
Tabela 39. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	89
Tabela 40. Wskaźniki realizacji wyznaczonych celów.....	92
Rysunek 1. Położenie Gminy Wielgie na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu lipnowskiego	11